

Zeeuws Archief

Jaarverantwoording
2023

Middelburg, 1 juli 2024

Inhoud

Jaarverslag 2023.....	3
Inleiding.....	4
Programma Beheer.....	6
Programma Informatie en Kennis.....	15
Programma Publieksbereik.....	25
Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	44
Overzicht overhead.....	45
Overzicht vennootschapsbelasting.....	45
Overzicht onvoorzien.....	45
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	46
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.....	49
Paragraaf Verbonden partijen.....	51
Paragraaf financiering.....	52
Paragraaf bedrijfsvoering.....	54
Jaarrekening 2023.....	56

Jaarverslag 2023

Inleiding

In het afgelopen jaar heeft het Zeeuws Archief veel gedaan aan digitalisering, toegankelijk maken, het op orde krijgen van nieuw verworven collecties en aan nieuwe en reeds lopende e-Depotaansluitingen.

Uiteraard zijn de reguliere taken door de medewerkers met volle energie opgepakt en heeft het Zeeuws Archief als vanouds veel werk verzet in de studiezalen, op de restauratieafdeling en is met educatie, communicatie en beheer en onderhoud van de websites veel publiek bereikt. Een nieuwe website over de slavenreizen van de MCC, gelanceerd kort voor 1 juli 2023, heeft een grote rol gespeeld in het publieksbereik rondom de herdenking van de afschaffing van de slavernij.

Tevens stond 2023 in het teken van de gesprekken met overheden in het kader van het voornemen van het Rijk om uit de gemeenschappelijke regeling te treden. Het bestuur van het Zeeuws Archief heeft ervoor gekozen om de gemeenschappelijke regeling zo mogelijk uit te breiden met een aantal nieuwe overheden, om de basis van het Zeeuws Archief te versterken. In het jaar 2024 zal duidelijk worden of de volksvertegenwoordigers van de diverse overheden die lijn onderschrijven.

Op dit moment is de focus nog gericht op het uittreden van de staatssecretaris per 1 januari 2025, maar dat is afhankelijk van het feit of de Tweede Kamer de Archiefwet 2021 nog dit jaar behandelt.

De dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Schouwen-Duiveland is in 2023 voor het eerst tussentijds geëvalueerd. Doel was om zicht te krijgen op de uitvoering van de afspraken zoals overeengekomen in de DVO, met aandacht voor de manier waarop de uitvoering verloopt en hoe de partners dit ervaren. De bevindingen van de evaluatie zijn positief en in 2028 vindt opnieuw een evaluatie plaats. De periodieke evaluatie met de provincie Zeeland is in 2023 voorbereid. Deze wordt in 2024 uitgevoerd.

Een paar zeer belangwekkende feiten van het Zeeuws Archief zijn dat het archief van de Koninklijke Maatschappij de Schelde de status van UNESCO Nederlands erfgoed heeft gekregen. De open dag die in november aan de KMS werd gewijd, heeft veel belangstelling getrokken. Het is waardevol dat het Zeeuws Archief dit soort iconische archieven extra in de aandacht zet. Dat versterkt het besef landelijk dat het Zeeuwse erfgoed van grote waarde is.

Het Zeeuws Archief heeft tevens enkele grote archieven integraal laten digitaliseren. Dit vergroot de mogelijkheden om veel onderzoek thuis te doen. In veel gevallen komen onderzoekers daarna altijd nog naar het archief om nadere hulp te krijgen, meer context te benutten en dwarsverbanden met andere archieven te onderzoeken. Bij alle archiefdiensten is dit een herkenbaar patroon, dat steeds meer belangrijke collecties en archieven digitaal worden aangeboden, waardoor de vraag naar ondersteuning verlegd wordt naar een dieper niveau. Waar er geen regulier budget is voor structurele digitalisering van collecties, zal het Zeeuws Archief digitalisering prioriteit geven bij de aanwending van reserves. Een investeringsagenda zal de prioritering en de besteding met elkaar verbinden.

He Zeeuws Archief prijst zich gelukkig met de hulp van veel vrijwilligers, die allerlei soorten werk doen. Ook voor hen verschuift steeds meer de taak naar digitale werkzaamheden. De vrijwilligers worden hierbij zo goed mogelijk begeleid.

De uitvoering van het beleidsplan is voortvarend opgepakt. Er zijn nieuwe e-Depot aansluitingen tot stand gekomen, inspectie en advies op de niet-overgedragen archieven van de overheden is uitgevoerd, het team acquisitie beraadt zich op een nieuw acquisitie-profiel, de zeer grote beeldcollectie van het Zeeuws Archief is specifiek belegd bij een medewerker die sturing geeft aan nieuwe technieken van bewaren, beheren en beschikbaar maken, de thema's water en slavernij en slavenhandel hebben veel aandacht gekregen. De herdenking van de watersnoodramp 1953 was

aanleiding voor de NTR om de serie Het Water Komt te maken. Daar heeft het Zeeuws Archief een rol in gespeeld. En eveneens was de herdenking van 150 jaar afschaffing slavernij op 1 juli (1863 formeel, maar 1873 daadwerkelijk voor de slaafgemaakten) een moment waarop het Zeeuws Archief veel in het nieuws is geweest; in theaterstukken, televisie-uitzendingen, radio en andere media.

Wat de bedrijfsvoering van het Zeeuws Archief betreft zijn grote stappen gezet in de verduurzaming van het gebouw en het omlaag brengen van de energielasten. Dat is hard nodig, gezien de hoge kosten. Ook in 2024 zijn de nodige aanpassing gepland.

In het bestuur van het Zeeuws Archief is het afgelopen jaar door het afscheid van burgemeester drs. R. van der Zwaag van Veere een wijziging opgetreden. Zijn plaats is ingenomen door zijn opvolger, burgemeester drs. F. Schouwenaar. Verder is de samenstelling van het bestuur niet gewijzigd. Het algemeen bestuur bestaat daarmee uit de heren drs. A.J. Koppejan (Rijk en voorzitter), drs. F.W. Weisglas (Rijk), mevrouw mr. M. Vermue-Vermue (Rijk), mevrouw drs. F. Schouwenaar (Veere), de heer mr. E. Smit (Middelburg) en de heer mr. ing. R. Schonis (Middelburg). Het dagelijks bestuur bestaat uit de heren Koppejan, Smit en mevrouw Schouwenaar als opvolger van de heer Van der Zwaag.

Programma Beheer

Wat was het doel?

Onder het programma Beheer vallen alle werkzaamheden rond het fysieke en digitale beheer van de archieven en collecties, de conservering en restauratie van de archieven en collecties, de werkzaamheden in het kader van het e-Depot en het beheer van de stadhuiscollecties van de gemeenten Middelburg en Veere. Ook in 2023 was het doel om alle stukken zo te behouden en beheren, dat alle informatie vind- en raadpleegbaar is.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Inrichting depot en klimaatbeheersing

De depots van het Zeeuws Archief bevinden zich in Middelburg, Vlissingen, Zierikzee en Terneuzen. Dit jaar zijn als gebruikelijk voor ieder depot van het Zeeuws Archief kiemgetalmetingen uitgevoerd en is actie ondernomen indien dit nodig was. Tevens zijn alle depots elk kwartaal schoongemaakt, heeft er regelmatig een visuele controle plaatsgevonden en worden alle depots gemonitord op ongedierte.

Nieuw binnengekomen archieven werden bemonsterd, waarbij nergens schimmelgroei is gevonden. Wel is er handmatig het nodige schimmelresidu verwijderd.

Bij het bewaren van archieven in depots gelden richtlijnen voor temperatuur, relatieve luchtvochtigheid en inlaat van verse buitenlucht. De klimaatinstallaties in de depots die dit regelen, kosten veel energie. Het Zeeuws Archief heeft in 2023 in Middelburg een pilot uitgevoerd om het energieverbruik in de depots te reduceren. Hiervoor zijn de ventilatoren vanaf mei buiten kantooruren uitgeschakeld. Dit heeft in samenwerking met een conserveringsadviseur bij het Nationaal Archief en het installatiebedrijf plaatsgevonden en het is in een gecontroleerde proef-omgeving getest. Naarmate bleek dat deze test geen nadelige invloed had op de archieven is de test uitgebreid en uiteindelijk definitief geïmplementeerd. De totale reductie van energie is aanzienlijk. Na 8 maanden monitoring is de prognose dat dit ongeveer 75.000 kWh per jaar bespaart.

In 2023 is gestart met het actualiseren van het collectiehulpverleningsplan (chv-plan). Alle informatie voor het opzetten van het chv-plan is verzameld. Daarnaast is een risicoanalyse uitgevoerd door een extern bedrijf. Aan het einde van het jaar hebben de medewerkers van restauratie en behoud en van facilitaire zaken en het afdelingshoofd op locatie een chv-cursus gevolgd waarbij ook input is geleverd voor het definitief opstellen van het chv-plan in 2024.

Restauratie en behoud

Om de diverse werkzaamheden uit te kunnen voeren is een aantal uitzendkrachten ingehuurd. Samen met de restaurator, de twee behoudsmedewerkers en twee medewerkers eerstelijnsconservering is gewerkt aan onderstaande zaken.

De populariteit van het scannen op verzoek blijft ook bij restauratie en behoud te merken. Via de Archiefbank komen steeds meer digitaliseringsverzoeken binnen. Hiervoor is het nodige conserveringswerk gedaan om de aangevraagde stukken gereed te maken voor digitalisering. In totaal zijn hiervoor 150 stukken gerestaureerd of geconserveerd.

In 2023 is er in totaal 526 m¹ verpakt voor de diverse GR- en DVO-partners. Bij het verpakken hoort ook het zeer bewerkelijke verwijderen van schimmelresidu en het herinrichten van kasten. Voor de provincie Zeeland is gestart met de verpakking van het deel van 1815-1910 en 1911-1939 van het archief Provinciaal Bestuur. Voor Waterschap Scheldestromen is verder gegaan met de verpakking

van de archieven van de polders Walcheren en voor de gemeente Middelburg met het verpakken van het archief van gemeentewerken. Voor de gemeente Veere is verder gewerkt aan het verpakken van het archief van de stad Veere en de gemeente Koudekerke. Voor de gemeente Schouwen-Duiveland is het archief van de gemeente Oosterland verpakt. Voor de gemeente Terneuzen is het archief van de Graanhandel G.B. Termont-Mouton IJzendijke verpakt. Voor de gemeente Vlissingen is het archief van Hoechst verpakt, is het herverpakken van de (glas)negatieven van de Schelde afgerond en zijn alle negatieven in de koude berging geplaatst.

Naast het verpakken zijn 75 kadasterkaarten en acht prenten geconserveerd. Ook heeft materiële verzorging plaatsgevonden voor het zakelijke dienstverleningsproject PEZM.

Verder werd een groot deel van de tijd besteed aan eerstelijnsconservering van de digitaliseringsprojecten rechterlijke archieven Zeeland en Zeeuws Vlaanderen en de retroacta van de burgerlijke stand.

In 2023 zijn eerstelijnsconserveringswerkzaamheden gedaan voor archieven die in 2024 worden gedigitaliseerd. Het gaat om het archief van het kabinet der koningin van Zeeland, 1940-1969, de Arrondissementsrechtbank Goes en Provinciaal bestuur 1^e en 3^e afdeling, 1940-1949.

Daarnaast heeft de restaurator het uitbesteden van de eerstelijns conserveringswerkzaamheden van het digitaliseringsproject Weeskamers Axel, Veere, Vlissingen en Zierikzee begeleid.

Ook werd in 2023 gewerkt aan Metamorfozeprojecten. Voor het Metamorfozeproject Zeeuwse Families is de verpakking afgerond. Daarnaast is gestart met de eerstelijnsconservering van de Zeeuwse ambachtsheerlijkheden.

Voor de digitalisering in het kader van het Programma Indisch Erfgoed Digitaal is de eerstelijnsconservering en verpakking verzorgd.

Metamorfozeprojecten

Met behulp van financiering van het landelijke programma Metamorfoze is in 2021-2023 het digitaliseringsproject Zeeuwse Families uitgevoerd. Dit project omvat negen spraakmakende Zeeuwse regentenfamilies, waaronder de families Clijver en Mauritz uit Vlissingen, de familie Schorer, Matthias-Pous-Tak van Poortvliet en Van Doorn. De digitale bestanden komen in de eerste helft van 2024 online beschikbaar.

In 2023 is het Zeeuws Archief ook begonnen met het Metamorfozeproject Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden 1350-2003. Het doel van dit project is het conserveren en digitaliseren van 25 archieven van ambachtsheerlijkheden in Zeeland. Dit project loopt tot eind 2025.

In het laatste kwartaal 2023 heeft het Zeeuws Archief een nieuwe aanvraag ingediend bij bureau Metamorfoze voor het conserveren en digitaliseren van de archieven van de Deltadienst en aanverwante archieven zoals de Dienst Dijkherstel Zeeland. De voorlopige honorering is toegekend door bureau Metamorfoze. Dit is nog onderwerp van gesprek. In het eerste kwartaal van 2024 wordt de planning en begroting opgesteld en ter goedkeuring verzonden.

Programma Indisch Erfgoed Digitaal

Daarnaast heeft het Zeeuws Archief in het laatste kwartaal van 2022 een aanvraag ingediend bij het Programma Indisch Erfgoed Digitaal. Het programma wordt vanuit het ministerie van VWS gefinancierd in het kader van het project 'Collectieve erkenning Indische gemeenschap in Nederland. Een extra impuls'. Het programma richt zich op het digitaliseren en beschikbaar stellen van Indische collecties zodat mensen online kunnen zoeken naar de Indische geschiedenis van hun voorouders. Het programma is een samenwerking van bureau Metamorfoze, het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB) en het Indisch Herinneringscentrum (IHC). Het project is in 2023 uitgevoerd. Voordat de scans

gepubliceerd kunnen worden, is gekeken in hoeverre deze geanonimiseerd moeten worden. De oplevering zal in 2024 plaatsvinden.

Ondersteuning Metamorfozeproject Streekarchief Goeree-Overflakkee

Het Streekarchief Goeree-Overflakkee is in 2023 begonnen aan het Metamorfozeproject heerlijkheidsarchieven Goeree-Overflakkee (1259-1984). Het Zeeuws Archief heeft hierin een adviserende rol. Het project loopt tot eind 2024.

Stadhuiscollecties en relatiebeheer

Relatiebeheer Schouwen-Duiveland

Het Zeeuws Archief, locatie Zierikzee, was in 2023 regelmatig te zien en te horen in de media. Zo kwamen de gebroeders Anker vanuit Leeuwarden naar Zierikzee voor het televisieprogramma *Verborgen Verleden*, bezocht Frédérique Spigt het Gravensteen voor het programma *Waar Zee Land Kust* en was er aandacht voor de belegering van Schouwen-Duiveland door de Spanjaarden in 1575 in *Spanje of Oranje*.

Het jaar 2023 stond ook in het teken van de 70-jarige herdenking van de Watersnoodramp in 1953. Het Zeeuws Archief heeft bijgedragen aan verschillende activiteiten zoals het radioprogramma *Dijkstra Evenblij ter plekke* en de zedelijke podcastserie *Boven Water*. Daarnaast is in de hal van het gemeentehuis een expositie ingericht met kleurenfoto's die kort na de Ramp zijn gemaakt.

Dit jaar zijn er lezingen en cursussen gegeven, hebben schoolklassen een rondleiding door het depot gehad, hebben de Rederijkers Zierikzee achtmaal een optreden gegeven waarbij een archiefbron de leidraad was, zijn er artikelen verschenen in verschillende media en is in het Stadhuismuseum in het archiefkabinet een expositie ingericht over het werk en leven van Job Baster.

Relatiebeheer Vlissingen

Diverse malen is er overleg geweest over *Frontstad Vlissingen*, een initiatief van een groep Vlissingers rondom de verbeelding van de oorlogsgeschiedenis van Vlissingen. De bijdrage van het Zeeuws Archief bestond uit het aanleveren van verhalen.

Er is overleg geweest met het straatnamencomité gemeente Vlissingen.

Het Zeeuws Archief heeft een cursus voor de ZVU verzorgd, *Vlissingen op de Kaart*. Tevens zijn er lezingen voor de Vereniging Vrienden van het muZeeum en het archief gegeven. Ook aan het symposium over het Slavernijverleden Vlissingen is medewerking gegeven en zijn inhoudelijke bijdragen aangeleverd ten behoeve van toespraken door de burgemeester bij diverse gelegenheden. Medewerking werd er verleend aan verschillende in 2023 verschenen boeken.

Stadhuiscollecties Veere en Middelburg

Het beheer en gebruik van de verzamelingen van de gemeenten Middelburg en Veere heeft in 2023 in algemene zin geresulteerd in:

- Het uitoefenen van toezicht op het beheer van de verzamelingen van de gemeenten Middelburg en Veere;
- Registratie van de objecten en het doen van onderzoek in en naar de collectie;
- Het verzorgen van rondleidingen, lezingen en exposities;
- Het adviseren betreffende conservering, aankoop en bruikleen van voorwerpen uit de collectie;
- Het fungeren als in- en extern contactpersoon ten aanzien van de collecties;
- Het onderhouden van contact met de Vereniging van Musea in Zeeland, de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland en Walcherse musea en erfgoedinstellingen.

Er is regelmatig overleg gevoerd met de wethouders cultuur en beleidsmedewerkers cultuur van gemeenten Middelburg en Veere. In dit overleg zijn de rapporten van bureau Raadsaam over het beheer van de gemeentelijke collecties besproken. Nu de huidige stand van zaken van het beheer en behoud van de collectie helder is geworden, zijn er aanbevelingen gedaan voor de inhaalslag hiervan en is een actieplan collectiebeleid gemaakt. De aanbevelingen hebben de prioriteit laag, gemiddeld of hoog gekregen. Stapsgewijze opvolging van het rapport wordt in nauw overleg met de betrokken overheden uitgevoerd.

Toezicht op het beheer

Toezicht wordt uitgeoefend op het beheer van objecten die zijn opgesteld in de locaties:

- Stadhuis aan de Markt in Veere
- 'De Schotse Huizen' in Veere
- Grote en de Kleine kerk in Veere
- Oudheidkamer en dorpskerk in Oostkapelle
- Gemeentehuis in Domburg
- Museum 'Het Polderhuis' in Westkapelle
- Streekmuseum in IJzendijke
- Verenigingsgebouw in Koudekerke
- Verenigingsgebouw in Vrouwenpolder
- Museum Brandspuithuis in Serooskerke
- Stadhuis aan de Markt in Middelburg
- Zeeuws Archief in Middelburg
- Zeeuws Museum in Middelburg
- Vleeshal in Middelburg
- Stadskantoor/gemeentehuis in Middelburg
- Stadhuismuseum in Arnemuiden
- Kerktoren in Arnemuiden
- Dorpshuis in Nieuw- en Sint Joosland
- Gemeenteloods, Waldammeweg Middelburg
- Gemeenteloods, Kleverskerkseweg, Middelburg
- COVRA in Vlissingen-Oost
- Mijnenmagazijn in Veere
- Restauratieatelier Rijken in Koudekerke

Incidenteel werd overleg gevoerd met de beheerders van deze locaties over bewaarcondities.

Objecten die in 2023 niet geëxposeerd werden, berusten in depots in de oude stadhuizen van Veere en Middelburg, de COVRA in Vlissingen-Oost, het depot van het Zeeuws Archief, het mijnenmagazijn in Veere en de opslag van restauratieatelier Rijken in Koudekerke.

Registratie, documentatie en plaatsing

In 2023 zijn in het beheersysteem MAIS-Flexis nieuwe taxatiebedragen, veranderende standplaatsen, nieuwe kennis over herkomst van objecten en restauratieverslagen ingevoerd.

Het beheersysteem van de collectie Veere bevatte op 31 december 2023 7285 records. Het beheersysteem van de collectie Middelburg bevatte op 31 december 2023 1335 records. Specifiek onderzoek is gedaan naar schilderijen van de voormalige gemeente Domburg.

Publieksbereik

In 2023 is medewerking gegeven aan de NTR-documentaires *Jan Janszoon, Piraat van de Wereld* en *Het verhaal Van Oranje*. Hiervoor zijn opnamen gemaakt van munten en penningen uit de stadhuiscollecties. De Veerse mummiekat was onderwerp van een door Omroep Zeeland uitgezonden programma *Waar Zee Land Kust*.

Collectiebeheer

In 2023 is de langdurige bruikleen van objecten die eigendom zijn van de Stichting Buitenplaats Westhove, het instituut Collectie Nederland, het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, de Confrérie van Sint Sebastiaan te Middelburg, het Rijksmuseum Amsterdam en enkele particulieren en instellingen voortgezet.

Langdurige uitlening van objecten aan de gemeente Middelburg en Veere, de Stichting Delta Cultureel te Veere, de Oudheidkamer Oostkapelle, de Stichting Polderhuis te Westkapelle, het historisch museum te Arnemuiden, de Grote kerk Veere, het Zeeuws Archief, Stichting Streekmuseum IJzendijke en Stichting 'het oude brandspuithuis' zijn voortgezet.

Aan de Catharinakerk in Zoutelande is de Roll of Honour van de 52nd Lowland Brigade in langdurige bruikleen gegeven.

Twee muurschilderingen van R. Kimpe zijn verhuisd van het depot aan de Kleverskerkseweg naar een opslag in Oostburg. Onderzocht wordt of deze muurschilderingen kunnen worden afgestoten.

Hiervoor is door bureau RaadSaam een rapport geschreven.

Restaurator Ronald Lutz heeft een schilderij van H. van Trigt (De vierschaar in het stadhuis van Veere) en een schilderij van J. Eversen (Stilleven met droogbloemen en schelpen) gerestaureerd. Dit laatste schilderij heeft een permanente plaats gekregen in het gemeentehuis van Domburg.

Met stoffeerderij de Vos uit Vlissingen is overleg gevoerd over de restauratie van een historisch stoel in het stadskantoor in Middelburg. Deze stoel is in bruikleen van het Instituut Collectie Nederland. Restauratieatelier De Valk heeft een passende berging gemaakt voor munten en penningen van de gemeente Veere.

De maquette van de stad Veere anno 1813 is hersteld en heeft een plaats gekregen in het Museum Veere.

In oktober 2023 is de collectie tijdelijk uit het Stadhuis Veere verhuisd wegens onderhoud aan het pand. In overleg met Museum Veere en de gemeente Veere zijn de objecten veilig elders ondergebracht. In januari 2024 zijn alle objecten teruggeplaatst. Het Zeeuws Archief werkt mee aan de voorbereiding van de tentoonstelling van Museum Veere over de geschiedenis van de stad. Kennis van objecten van de Veerse collectie is daarbij van groot belang.

Informatiebeheer

Binnen het kader van een langlopend project Schotten in Zeeland is contact onderhouden met de werkgroep 'Trading Places' van het National Museum of Scotland in Edinburgh, de universiteiten van Edinburgh en Dundee en het National Records of Scotland. Voor de universiteit van Dundee is een digitale lezing gegeven over Veerse museale objecten en Zeeuws-Schotse archieven.

Informatie werd onder andere gegeven over de goudschat van Serooskerke, strooipenningen, stadsrechten van Domburg en Westkapelle, de schilder Dirck van Deelen, Middelburgs zilver, de historische ontwikkeling van de stad Veere, kerken in de gemeente Veere en buitenplaatsen in de gemeente Veere.

e-Depot

Nadat in de tweede helft van 2022 begonnen is met de inrichting van de eigen Preservica-omgeving voor het Zeeuws e-Depot, zijn hierin in het eerste kwartaal van 2023 van de gemeenten Terneuzen en Tholen omvangrijke digital born archieven opgenomen. Andere belangrijke mijlpalen waren de aansluitingen op het Zeeuws e-Depot van waterschap Scheldestromen per 1 juli en van de gemeente Vlissingen per 1 december. Dat brengt het totaal aantal aansluitingen op 8 van de 15 Zeeuwse overheden. Met hen wordt in aansluittrajecten samengewerkt aan de duurzame toegankelijkheid van hun digitale informatie.

Digitaal atelier

Na wat omwegen koos het Zeeuws Archief voor OPEX voor de opname van informatie in Preservica. OPEX vormt een schil rond het te ingesten pakket van bestanden en metadata en zorgt ervoor dat de informatie in de gewenste mappenstructuur en correct gemetadateerd in Preservica wordt geplaatst.

Bij de verdere inrichting van Preservica en van alle mapping en opname van archieven in het e-Depot, geldt MDTO nu als uitgangspunt. Dit ondersteunt het beheer en de realisatie van een toegankelijke zoekfunctie.

De Records Management Tool (RMTool) van VHIC is een digitale gereedschapskist die het Zeeuws Archief gebruikt en waarin verschillende functies voor databewerking zijn gecombineerd: structuur aanbrengen, bestandsformaten controleren, beveiligde documenten detecteren, enz. Bijgedragen is aan de ontwikkeling van OPEX functionaliteit voor de RM-tool.

De aanschaf van Bitstop is in 2023 voorbereid voor 2024. Deze tool ondersteunt de omzetting naar sidecar/XML-metadatabestanden/OPEX. De tool is aangesloten op een Preservica-API voor ingest, inclusief controles en logging van het proces en heeft als doel het verder stroomlijnen van het ingestproces.

De aansluittrajecten

Het tienstappenplan voor de aanpak van aansluittrajecten is geactualiseerd op basis van de ervaringen uit de eerste aansluittrajecten. Vooral het tweede 'tactische' deel met de projectinrichting voor overbrengingen, is opnieuw ingericht. Samen met de aangesloten zorgdragers is gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van uitplaatsing en overbrenging van digitaal archief.

Niet alle aansluittrajecten in 2023 zijn zo voortvarend verlopen als gewenst. Belangrijkste oorzaak is het ontbreken van beschikbare menskracht en kennis voor het op orde brengen van de archieven bij de zorgdragers. Een andere factor is de mate waarin de informatiesystemen van de overheden toegerust zijn op de eisen die aan digitale duurzaamheid gesteld worden.

Gemeente Middelburg

Aan medewerkers van de gemeente Middelburg is een training gegeven over de raadpleging van de uitgeplaatste zaakdossiers uit Alfresco/Green Valley, een bestand dat in de loop van acht jaar is gevormd en dat bestaat uit ruim twee miljoen bestanden met een omvang van 650 GB. Dit archief is vooralsnog ondergebracht in de Preservica-omgeving van het Nationaal Archief en zal op termijn worden opgenomen in de eigen Preservica-omgeving.

De sessie leverde veel nieuwe inzichten op over de werkwijze en zoekstrategieën en zal voortaan worden herhaald wanneer nieuwe bestanden van een zorgdrager worden opgenomen en de fase van de raadpleging aanbreekt.

Gemeente Terneuzen

In het eerste kwartaal is onder tijdsdruk van het verdwijnen van de bronapplicatie, een groot bestand in het Zeeuws e-Depot uitgeplaatst. Het ging om een bestand dat in de loop van elf jaar is gevormd en dat bestaat uit zaakdossiers in Alfresco/Green Valley: ruim drie miljoen bestanden, 608 GB. Net als eerder het Alfresco-archief van Middelburg is de export hiervan gerealiseerd met ondersteuning van Xillio. Aan de medewerkers van de gemeente is een training gegeven in de lijn met die voor Middelburg, zoals hierboven beschreven.

Gemeente Tholen

In het eerste kwartaal is onder tijdsdruk van het verdwijnen van de bronapplicatie een groot bestand in het Zeeuws e-Depot uitgeplaatst. Het ging om een bestand dat in de loop van zestien jaar is gevormd en dat bestaat uit dossiers in het document managementsysteem Corsa: 22.493 dossiers,

ruim twee miljoen bestanden, 149 GB. Aan de medewerkers van de gemeente zijn trainingen gegeven in de lijn met die voor Middelburg, zoals hierboven beschreven.

Waterschap Scheldestromen

Het Waterschap is gestart met de quickscan om te komen tot een overzicht van de aanwezige digitale archieven. Dit loopt samen op met de inventarisatie van de applicaties waaraan het waterschap werkt. Er is gestart met een prioritering in het concept Aansluitplan.

Gemeente Schouwen-Duiveland

De gemeente heeft in 2023 gewerkt aan de actualisatie van de quickscan. Dit loopt samen op met het realiseren van een centraal overzicht van applicaties in de gemeentelijke organisatie.

Daarnaast is met de gemeente Schouwen-Duiveland intensief samengewerkt in twee langer lopende trajecten voor de realisatie van een ontbrekende exportfunctionaliteit in Zaaksysteem.nl van XxlInc, dat ook in gebruik is bij de Provincie Zeeland, Tholen en Terneuzen. De leverancier heeft eind 2023 aangegeven dat het doorontwikkelen van de TopX exporttool in zaaksysteem.nl hoge prioriteit krijgt. Dit is goed nieuws voor de aansluittrajecten van bovengenoemde zorgdragers.

Het andere traject waarbij het Zeeuws Archief betrokken is, is gericht op de realisatie van een exportfunctie in NotuBiz Raadsinformatiesysteem, dat behalve bij Schouwen-Duiveland in gebruik is bij Veere, Middelburg, Terneuzen en Waterschap Scheldestromen. Deze ontwikkeling is lastig en duurt te lang.

Gemeente Vlissingen

In Vlissingen is nog voor de ondertekening van de DVO in december, gestart met de uitvoering van de quickscan.

Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland heeft 2023 verder benut voor de voorbereiding van de overbrenging van de bestanden die in Corsa zijn gevormd. Er is een eigen exportfunctie ontwikkeld die aansluit op de eisen van het e-Depot. Alle series zijn in kaart gebracht, met de per serie uit te voeren werkzaamheden voor het op orde brengen.

Daarnaast is in het derde kwartaal gestart met het veiligstellen van de dossiers die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO). Voorbeelden van bedrijven met een hoog risico voor het milieu in onze provincie zijn DOW-Chemical en Zeeland Refinery. De bij de omgevingsdienst RUD Zeeland afgeronde dossiers zijn geëxporteerd en ondergebracht bij de Provincie in afwachting van voorbereiding op opname in het e-Depot.

Met ingang van 2019 is de behandeling van nieuwe en lopende BRZO-dossiers belegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond te Rotterdam. Het Zeeuws Archief is ook betrokken bij het overleg van de Provincie met DCMR over de opname van de aldaar afgeronde dossiers in het Zeeuws e-Depot. Verder is geadviseerd over de opname van het archief van de Four Freedoms Awards van het Roosevelt Institute en het veiligstellen van een aantal digital born bestanden op harde schijven.

Deelnemende gemeenten GR de Bevelanden

Met de deelnemers van GR de Bevelanden zijn afspraken gemaakt over de aanpak richting aansluiting op het Zeeuws e-Depot. Mogelijk leidt dit tot nieuwe dienstverleningsovereenkomsten in 2024.

RUD Zeeland

Het Zeeuws Archief neemt deel in de werkgroep die een aanpak ontwikkelt voor digitale duurzaamheid van de dossiers van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de deelnemers.

North Sea Port

Met North Sea Port is afgesproken een schouw uit te voeren ter voorbereiding op mogelijke aansluiting op het Zeeuws e-Depot.

De toegankelijkheid van digital born archieven

Het op orde brengen voor duurzame toegankelijkheid van digital born archieven vraagt om nieuwe methoden en technieken. In het verslagjaar is langs twee sporen onderzocht hoe dit kan worden aangepakt.

Voor overheden blijkt dat het op orde brengen van uitgeplaatst digitaal archief dat niet op orde is, een (te) zware opgave is. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van het niet in control zijn op de gebruikte applicaties, het ontbreken van de kennis van de inhoud en een tekort aan formatie. Het Zeeuws Archief is in 2023 een onderzoek gestart naar de inzet van data science als mogelijke oplossing. Gewerkt is aan de bouw van een algoritme voor bestandsherkenning voor het identificeren van de inhoud van digitale archieven. De archieven van Middelburg, Tholen en Terneuzen zijn gebruikt voor het trainen van het algoritme, nader onderzoek is wenselijk.

Voor particuliere archieven is de bewerking van de archieven van de Vrijwilligers Adviescommissie Schouwen-Duiveland en SER-Zeeland aangepakt. Hierbij is gekeken naar de aanpak van digital born particulier archieven, door collega-archiefdiensten in Nederland.

Samenwerking

Veel inzet is gepleegd om de samenwerking met leverancier Preservica goed op gang te krijgen. Niet altijd was er direct kennis en ervaring aanwezig voor de issues in de applicatie en de wensen voor het beheer van omvangrijk digital born overheidsarchief.

Uiteindelijk heeft ook de Dutch Summit te Haarlem in november gezorgd voor wederzijds begrip en een verbetering van de communicatie door Preservica, gericht op de Nederlandse markt. De ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd.

Nieuw voor 2023 is de deelname aan de Dutch User Group Preservica (DUG), de gebruikersgroep van inmiddels zestien Nederlandse archiefinstellingen die Preservica gebruiken voor hun e-Depot. Het Zeeuws Archief is vertegenwoordigd in het bestuur van de DUG. Doel van de DUG is het delen van kennis en ervaring om te zorgen dat we niet te ver uit elkaar lopen qua werkwijzen en daaruit voorkomende wensen en eisen. Standaardisatie wordt steeds belangrijker als basis voor haalbaarheid. Ook wordt samengewerkt aan het formuleren van de gewenste ontwikkelingen en gedeeld opdrachtgeverschap. Door de krachten te bundelen wordt getracht mee richting te geven aan de ontwikkeling Preservica binnen de grote internationale gebruikersgroep. De eerste stappen zijn door het Zeeuws Archief hiervoor gezet door deelname aan de internationale bijeenkomst die in april in Oxford plaatsvond. Gevolg door een landelijke bijeenkomst, eind oktober in Haarlem, waar van Preservica de CEO, accountmanager en ontwikkelaars bijeenkwamen met de leden van de DUG. Dit heeft wederzijds veel inzicht gegeven in de Nederlandse situatie en de hieruit voortkomende wensen en eisen.

De samenwerking met de andere RHC's en het Nationaal Archief blijft belangrijk voor de ontwikkeling van e-Depotfunctionaliteit en -inrichting: kennisdeling, gezamenlijk opdrachtgeverschap jegens leveranciers, ontwikkeling van werkwijzen en standaarden en afstemmen van de dienstverlening.

- Architectuurcommissie (AC). Ook in 2023 is deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Architectuurcommissie van NA en RHC's. De AC staat voor onderhoud en ontwikkeling van architectuur als MARA, toepassing van standaarden als MDTO en kennisdeling. Ontwikkelingen als *Common Ground* en *Bewaren bij de bron* worden gevolgd.
- Norm voorkeursformaten. Het Zeeuws Archief participeerde ook in 2023 in deze landelijke werkgroep waarin de *'Handreiking voorkeursformaten'* wordt onderhouden. Dit is het overzicht

van de bestandsformaten die kunnen worden opgenomen in het e-Depot. In 2023 heeft een aigehete herziening plaatsgevonden. Begin 2024 is de nieuwe versie als Norm Voorkeursformaten gepubliceerd, waarbij belangrijke onderdelen nu gelden als norm voor alle overheidslagen.

- Klankbordgroep Metagegevens voor Duurzaam Toegankelijke Overheidsinformatie (MDTO). Het MDTO is doorontwikkeld tot de Nederlandse norm voor het vastleggen en uitwisselen van overheidsinformatie. Het Zeeuws Archief is lid van de klankbordgroep en daardoor direct betrokken bij de ontwikkelingen zodat er snel een vertaling kan worden gemaakt naar de werkwijze en advisering aan onze partners voor toepassing en inrichting van hun archiefvormingsprocessen.

Wat heeft dit gekost?

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Programma beheer			
Totale lasten	820.294	881.005	783.528
Totale baten	-61.114	-63.300	-60.877
Saldo	759.180	817.705	722.615
Specificatie programma beheer			
	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Salarislasten programma beheer	611.103	610.886	588.280
Materiële lasten programma beheer			
- inrichting depot en klimaatbeheersing	57.522	57.449	51.191
- conserveren en restaureren	51.533	56.457	44.326
- stadhuiscollecties	75	500	0
- e-Depot	100.061	155.713	99.731
	209.191	270.119	195.248
Baten programma beheer			
- stadhuiscollectie Middelburg	-17.461	-19.355	-17.393
- stadhuiscollectie Veere	-43.653	-43.945	-43.484
- e-Depot	0	0	0
	-61.114	-63.300	-60.877
Bijzondere baten	0	0	0
Saldo	759.180	817.705	722.651

Programma Informatie en Kennis

Wat was het doel?

Het verwerven en toegankelijk maken van archieven en collecties, met als doel deze beschikbaar te stellen, het relatiebeheer met de ketenpartners in Zeeland en het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden bij de bij het Zeeuws Archief aangesloten overheidsorganisaties.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Inspectie, advies, acquisitie en relatiebeheer

Het huidige inspectiebeleid is in 2023 geanalyseerd en besloten is om aan de hand van een in 2024 nieuw vast te stellen inspectiebeleidsplan de lijnen uit te zetten voor de komende jaren.

Het team inspectie en advies heeft een aantal keren overleg gehad met de collega's uit Noord-Brabant en Limburg om ervaringen uit te wisselen en gebruik te maken van elkaars expertise.

Belangrijk voor de kennisontwikkeling zijn onder meer de webinars 'Grip op informatie' die de VNG periodiek organiseert.

Er is in 2023 een begin gemaakt met het opstellen van handreikingen over verschillende thema's zodat de overheden nog beter van advies voorzien kunnen worden. Ook is begonnen aan een model handboek vervanging. Daarnaast is geadviseerd over een model voor de archiefparagraaf voor de vernieuwing van alle gemeenschappelijke regelingen in Zeeland.

De hotspotmonitor neemt inmiddels een vaste plaats in op de agenda's van de verschillende overlegvormen met de overheden. De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die een grote impact hebben gehad en die niet onder de reguliere blijvende bewaring vallen. De betreffende overheden en het Zeeuws Archief bekijken samen welke gebeurtenissen aan de criteria voldoen om op de lijst te komen. Inmiddels zijn er al uiteenlopende onderwerpen als hotspot aangewezen. Dat betekent dat in principe alle informatie van de betreffende overheidsorganisatie over dat onderwerp blijvend wordt bewaard.

Voor wat betreft de omgevingswet worden de ontwikkelingen nauw gevolgd door het team inspectie en advies.

Inspectie en Advies: Verslag van het uitgevoerde toezicht per overheid

Gemeente Kapelle

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.
- Er heeft overleg plaats plaatsgevonden over het handboek routinematige vervanging en de eerder uitgevoerde audit vervanging.
- Het digitaliseren van de bouwdoSSIers is in afwachting van het op orde brengen van de metadata.
- De gemeente Kapelle participeert in de gemeenschappelijke regeling de Bevelanden. Dit maakt het toezicht complex.

Gemeente Middelburg

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers
- Het Zeeuws Archief heeft het verbeterplan ontvangen naar aanleiding van het kpi-rapport. Dit is in 2023 besproken met de gemeente.
- Er is in 2022 een audit routinematige vervanging uitgevoerd waarvan de rapportage in 2023 is opgeleverd.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd naar het functioneren en het gebruik van de applicatie Djuma.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.

Gemeente Schouwen-Duiveland

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.
- Er is geadviseerd bij de ontwikkeling van het kwaliteitssysteem informatiebeheer.
- Voor het managementteam is naar aanleiding van de aspectinspectie zaaksysteem en kwaliteitssysteem Informatiebeheer een presentatie georganiseerd.

Gemeente Terneuzen

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.
- Er is geadviseerd over de datamigratie van Squit XO naar RX. Mission.

Gemeente Veere

- Enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden. Op verzoek van de gemeente Veere heeft het SIO vanwege de pensionering van het verantwoordelijk afdelingshoofd in 2023 niet plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.

Gemeente Vlissingen

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van gemeentelijke informatie is akkoord gegeven voor de hiervoor in aanmerking komende dossiers.
- Er is geadviseerd bij het handboek digitale vervanging archiefbescheiden.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd op het gebied van informatiebeheer binnen het sociaal domein waarbij specifiek gekozen is voor de Jeugdwet.

Provincie Zeeland

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Wat betreft de vernietiging van provinciale informatie zijn de lijsten met de hiervoor in aanmerking komende dossiers getoetst.
- Geadviseerd is over het duurzaam beheer van de informatie inzake de uitvoering van de provinciale BRZO-taken in de periode 2014-sept. 2019.
- Er is deelgenomen aan de overleggen van de Kring Provinciearchivarissen.
- Er is een aspectinspectie uitgevoerd naar Zaaksysteem.nl
- BIJ12 is de uitvoeringsorganisatie voor de gezamenlijke provincies voor onder meer de Faunawet en grondwaterschade. De provincies hebben onder de Archiefwet een overeenkomst met BIJ12 gesloten, voor de informatiehuishouding rond de wettelijke taken die BIJ12 uitvoert. De provinciearchivaris van Utrecht voert het archieftoezicht namens alle provinciearchivarissen uit. In 2023 zijn twee formele toezicht-overleggen gevoerd met BIJ12, zgn. tactische informatie-overleggen, door de archivaris en de adviseur digitale informatie (ADI) van Het Utrechts Archief. De informatiemanager heeft alle BIJ12-websites geïnventariseerd en HUA heeft per website geadviseerd wat de voorzieningen voor archivering moesten zijn. Websites die bewaard moesten worden zijn opgenomen in Archiefweb. BIJ12 heeft in de loop van het jaar een recordmanager geworven om de informatiehuishouding bij BIJ12 op orde te krijgen. De recordmanager heeft alle verzamelde rapporten, instrumenten en correspondentie van de afgelopen zes jaar van HUA gekregen. De recordmanager is ook aangesloten bij het Vakberaad DUTO van IPO, het overleg van informatiespecialisten. Verder is in samenwerking met de provinciearchivaris van Zuid-Holland een advies opgeleverd over de aanwijzing van een archiefbewaarplaats voor de blijvend te bewaren informatiebestanden van BIJ12. Die aanwijzing was niet voorzien in de archiefbeheerovereenkomsten die BIJ12 met de provincies in 2018 heeft gesloten. Verder zijn overleggen gevoerd, adviezen gegeven en selectierapporten beoordeeld.

Waterschap Scheldestromen

- Het strategisch informatieoverleg en enkele tactische informatie-overleggen hebben plaatsgevonden.
- Er is in 2022 een aspectinspectie van het Documentenatelier uitgevoerd. De rapportage daarvan is in 2023 opgeleverd.
- Van een tiental archieven van voormalige waterschappen in Zeeuws-Vlaanderen is de formele overbrenging in 2023 afgerond.
- Er is een voorstel gedaan voor een KPI-onderzoek in 2024.

RUD Zeeland

- Het Zeeuws Archief is betrokken bij de werkgroep Procesafspraken Archief, een ambtelijke werkgroep ingesteld door het Algemeen Bestuur om voorstellen te doen tot verbetering van het informatiebeheer van RUD Zeeland. De werkgroep heeft in 2023 enkele keren vergaderd. Er is een voorstel ingediend om het informatiebeheer van de RUD en de documenten van de Zeeuwse overheden onder te brengen in het Zeeuws e-Depot.
- In november 2022 kwam bij de gemeente Terneuzen als PIOFACH-leverancier van RUD Zeeland de datamigratie van Squit XO naar Rx.Mission in een beslissende fase. Half december is door de werkgroep Procesafspraken Archief afgesproken dat het migratieplan getoetst wordt door het Zeeuws Archief en de gemeentearchivarissen van Goes en Tholen. Deze toetsing heeft in 2023 plaatsgevonden.

Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)

- In 2023 heeft een strategisch informatieoverleg plaatsgevonden.
- Er hebben verschillende overleggen plaatsgevonden over het handboek vervanging.

Orionis

- Na de verkennende gesprekken in 2021 heeft in 2022 het eerste Strategisch informatieoverleg plaatsgevonden. In 2023 zou verder onderzocht worden hoe het Zeeuws Archief het toezicht op de niet overgebrachte archieven van Orionis kan vormgeven en hoe verdere ondersteuning kan worden geboden. Op verzoek van Orionis vindt dit in het tweede kwartaal van 2024 plaats.

Sluis

- De gemeente Sluis heeft opdracht gegeven voor het uitvoeren van een KPI-onderzoek. Dit onderzoek is in 2023 afgerond.

North Sea Port

- Met North Sea Port hebben enkele overleggen plaatsgevonden over het informatiebeheer.

Acquisitie & Relatiebeheer

In 2023 verwierf het Zeeuws Archief meer dan 160 schenkingen en in bewaring gegeven archieven van diverse particuliere organisaties en personen. Dit is een toename ten opzichte van 2022, toen er 136 aanwinsten waren. Het Zeeuws Archief hanteert strengere criteria voor de acquisitie van nieuw materiaal. Dit herziene acquisitiebeleidsplan wordt in 2024 vastgesteld.

De diversiteit van de aanwinsten was groot. Enkele hoogtepunten:

- Wooncatalogi van meubelbedrijf Morres Wonen Hulst (1957-2003). Dit archief biedt een unieke blik op de inrichting van huizen in Zeeland en België.
- Het archief van de Onderlinge Paardenverzekering Maatschappij Walcheren. Dit archief is een waardevolle bron voor onderzoek naar de Zeeuwse landbouwgeschiedenis.
- Het archief van oud-Tweede Kamerlid Arend Jan te Veldhuis. Deze aanwinst belicht de Nederlandse politiek in de tweede helft van de 20e eeuw.
- 17 kaarten uit 1792 van de Prins Willempolder in Zeeuws-Vlaanderen. Deze stukken zijn, na jaren op een zolder van een particulier te hebben gelegen, nu voor iedereen beschikbaar.
- Een 18e-eeuws memorieboek met genealogische gegevens en een verslag van een reis naar Indië.

Op het gebied van beeld en geluid verwierf het Zeeuws Archief:

- 950 cartoons van Cor de Jonge uit de periode 1989-2020. De Jonge werd bekend met zijn wekelijkse spotprent in de PZC en de strip Koen en Harm.
- Ruim 900 afbeeldingen uit de collectie van Dutch J. den Hollander, die nu te bekijken zijn in de beeldbank van het Zeeuws Archief.
- Enkele videofilmcollecties met in totaal meer dan 250 videofilms, met onderwerpen als sneeuwpret op Walcheren en de loodsdienst in Vlissingen, met daarin impressies van alle aspecten van het vaarverkeer en de loodsdienst op de Westerschelde.

De toename van digitaal materiaal was in 2023 beperkt, maar er zijn in de komende jaren meer schenkingen van digitaal materiaal te verwachten.

Overbrenging overheidsarchieven

In maart werden tien Zeeuws-Vlaamse waterschapsarchieven overgedragen aan het Zeeuws Archief in Terneuzen. Een medewerker van het Zeeuws Archief participeert in de Aanwijsc commissie van de rechtbank Zeeland/West-Brabant. Deze commissie kwam in 2023 één keer bijeen. Het Zeeuws Archief neemt ook deel aan het landelijke relatiebeheerdersoverleg. Dit overleg, met

vertegenwoordigers van het Nationaal Archief en alle Regionale Historische Centra, kwam twee keer bijeen in 2023.

Primair toegankelijk maken

Archieven Rijkscollectie/Provincie

In 2023 is gewerkt aan het toegankelijk maken van de digital born archieven van de Sociaal Economische Raad Zeeland (SER) en de VVV Zeeland. Van het eerste archief is een toegang gemaakt in Mais Flexis met hieraan gekoppeld (digitale reproducties van) de archiefbescheiden. Het archief van de VVV Zeeland is afgesloten en gemigreerd naar de beveiligde omgeving van het Zeeuws Archief. Daarnaast is nader onderzoek verricht ten behoeve van de (voor)bewerking en inventarisatie. In 2024 zal het VVV-archief verder beschreven worden. Verder zijn de archieven van Arend Jan te Veldhuis, Familie Geill, de schrijversvereniging Pennevreugd en de politieke partij Delta Anders geïnventariseerd. Ook de inventarisatie van de collectie De Kerf is afgerond. De collectie moet nog gedigitaliseerd worden en gekoppeld aan de inventaris. De collectie omvat één lade met grootformaat mappen met naar schatting 500-700 afbeeldingen/creaties. Daarnaast is het archief van Terra Maris toegankelijk gemaakt.

Archieven gemeente Middelburg

In 2023 is het archief van de Korfbalvereniging TOP geïnventariseerd.

Archieven Waterschap

In 2023 is gewerkt aan het toegankelijk maken van de vergunningen en ontheffingen van de polder- en waterschapsarchieven van na 1959 door middel van digitalisering en het bewerken van de bestaande indices in Access ten behoeve van de import in Mais Flexis.

Archieven gemeente Veere

De toegangen op de archieven van de voormalige Veerse plattelandsgemeenten die tot 1 juli 1966 een zelfstandige gemeente vormden, zijn gereedgekomen. Er is groen licht gegeven voor de voorgestelde vernietiging van archiefstukken uit deze archieven. Medio 2023 zijn deze stukken daadwerkelijk ter vernietiging afgevoerd. De inventaris van het archief van de Stichting Badplaatsbelangen Domburg is nagenoeg afgerond en wordt begin 2024 verwacht.

Archieven gemeente Kapelle

In 2023 is aan de gemeente Kapelle advies gegeven over het digitaliseren en metadateren van de over te brengen bouwdoSSIERS. Dit wordt in 2024 voortgezet.

Archieven gemeente Schouwen-Duiveland

In 2023 is door een vrijwilliger verder gewerkt aan de inventaris van het archief van de Stad en de Gemeente Zierikzee. Daarnaast is gewerkt aan de archieven van de gemeente Zierikzee over de periode 1940-1996, de Vereniging van burgemeesters, wethouders en secretarissen op Schouwen-Duiveland en Sint Philipsland over 1889-1981, de gemeente Westerschouwen (1961-1996) en de ambachtsheerlijkheid Botland. Dit maakt deel uit van het archief van de gemeente Schouwen-Duiveland en werd aangepakt in het kader van het Metamorfozeproject Archieven van de Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden 1350-2003.

Er is in 2023 ook gewerkt aan het toegankelijk maken van de digital born archieven van de Vrijwilligers Advies Commissie Schouwen-Duiveland (VAC). Van dit archief is een toegang gemaakt in Mais-Flexis met hieraan gekoppeld reproducties van de archiefbescheiden. Verder zijn er diverse achterstanden in de werkvoorraad van geacquireerd archiefmateriaal door een externe partij bewerkt. Dit project wordt in 2024 voortgezet.

Archieven gemeente Terneuzen

In 2023 is de bewerking van (onderdelen van) archieven van de voormalige gemeenten Koewacht, Axel, Sas van Gent en Terneuzen afgerond. De bijbehorende toegangen worden in 2024 gepubliceerd.

Er is ook gewerkt aan het archief van de stad Axel 1289-1815, een belangrijk archief van de voorname frontierstad in Staats-Vlaanderen waarvan de beschrijvingen veelal summier of incorrect zijn. Hierin is ook het archief van de stedelijke weeskamer aanwezig, dat moet worden geïnventariseerd.

De voorbereiding en beschrijving van het archief van de Stuurgroep gemeentelijke herindeling Midden-Zeeuws-Vlaanderen (periode 2001-2003) is afgerond.

Archieven gemeente Vlissingen

In 2023 is het Zeeuws Archief gestart met het toegankelijk maken van de archieven van de Openbare Bibliotheek Vlissingen (1900-1995) en het Stedelijk Museum Vlissingen (1980-1995). In 2024 worden deze werkzaamheden voortgezet.

Bibliotheekcatalogus

In 2023 is er veel gedaan aan het beheer van de boekencollecties. Uit aanschaf en schenkingen zijn in totaal 390 titels toegevoegd, waarvan 90 titels in Zierikzee. Daarnaast zijn grote delen van de achterstanden in beheer in zowel Middelburg als Zierikzee weggewerkt.

Nader toegankelijk maken

Project Brieven Suriname

Net als in 2022, is in 2023 gewerkt aan het project Brieven Suriname, waarmee de brieven uit Suriname aan de Staten van Zeeland door vrijwilligers zijn getranscribeerd. Alle door de vrijwilligers gemaakte transcripties zijn online toegankelijk gemaakt en gekoppeld aan de scans. Na de voltooiing van dit project zijn vrijwilligers begonnen met het transcriberen van brieven in het archief van Middelburgsche Commerciale Compagnie.

Transkribus

Sinds 2021 werkt het Zeeuws Archief met het programma Transkribus om transcripties van gescande handschriften te maken. Door dit te combineren met de inzet van vrijwilligers worden steeds meer bronnen via deze nieuwe methode ontsloten. In 2023 zijn op deze manier stukken uit de archieven van de MCC, de Hervormde Gemeente van Biggekerke en de stad en gemeente Westkapelle nader toegankelijk gemaakt.

Indicering DTB

De indicering en online publicatie van de DTB (Doo-, Trouw- en Begraaf-) registers van Walcheren door vrijwilligers is in 2023 voortgezet. In 2023 is ook gewerkt aan het nader toegankelijk maken en online plaatsen van enkele registers van de voormalige gemeenten op Zuid-Beveland.

Bouwvergunningproject Terneuzen

Tot slot is gewerkt aan het nader toegankelijk maken door middel van de nacontrole van al eerder bij digitaliseringsprojecten gemaakte indices op de bouwvergunningen van de voormalige gemeente Axel.

Werkgroep Linked Open Data

In 2023 is een werkgroep ingesteld om de mogelijkheden van de inzet van linked data en kunstmatige intelligentie te verkennen. Naast het bieden van extra mogelijkheden voor de beschikbaarstelling van archieven en collecties, wordt gekeken of de inzet van AI kan helpen bij het versnellen van het toegankelijk maken van analoge en digital born bronnen.

Om de organisatie kennis te laten maken met Linked Data is een presentatie gegeven door data scientist Sjors de Valk, die aan de hand van de Zeeuwse Tol heeft laten zien welke mogelijkheden er zoal zijn.

Digitalisering

Het Zeeuws Archief heeft in 2023 ruim 250 meter - 6.159 inventarisnummers - aan archief gedigitaliseerd en hierdoor een totaal aantal van ruim 1.034.000 scans online gezet. Dit is exclusief scannen on demand voor de archiefbank. Bij de keuze voor deze archieven waren de hoge raadpleegfrequentie, de materiële staat van de originelen en de maatschappelijke relevantie het uitgangspunt. De in 2023 uitgevoerde projecten zijn hieronder nader beschreven.

Rechterlijke, Weeskamer en Notariële archieven Zeeuwse Eilanden (1456-1811 (1852))

De digitalisering is in 2022 gestart en was in 2023 afgerond. Vanaf de tweede helft van 2023 zijn de 499.705 scans van deze archieven zichtbaar via de website.

Rechterlijke, Weeskamer en Notariële archieven Zeeuws- Vlaanderen (1447-1796)

De omvang van dit archief is in totaal ruim 173 meter en telt 2.121 gescande inventarisnummers. De 810.279 scans zijn vanaf oktober 2023 zichtbaar via de website.

Weeskamers van Axel, Veere, Vlissingen en Zierikzee (1463-1811)

De weeskamerarchieven bieden de historici een buitengewoon interessant kijkje in de particuliere boedels van zeer verschillende groepen. Daarom worden deze archieven vaak geraadpleegd. Vanwege de fysiek slechte staat van veel stukken is besloten om ook de conservering uit te besteden. De omvang van de archieven is in totaal ruim 62 meter en telt 3.674 gescande inventarisnummers. In juli 2023 is gestart met het conserveren van deze archieven, eind september is de digitalisering gestart. Eind 2023 is de digitalisering afgerond.

Gemeenteverslagen Arnemuiden (1857-1935)

Vanwege het 450-jarig bestaan van de stad Arnemuiden in 2024 is besloten de Gemeenteverslagen van Arnemuiden te digitaliseren en online te zetten. Deze bron biedt veel informatie over de Arnemuidse gemeenschap in deze periode. Deze bron beslaat een meter en telt 75 inventarisnummers. De 1.398 scans zijn per oktober online zichtbaar via de website.

Retroacta (1527-1810)

De doop-, trouw-, en begraafregisters van Middelburg, Oost-Souburg en Vlissingen worden veel geraadpleegd. Deze bronnen beslaan ruim zeven meter en tellen 177 gescande inventarisnummers. De digitalisering is gestart en afgerond in oktober en de 15.376 scans zijn per november 2023 zichtbaar via de website.

Rekesten van de Arrondissementsrechtbank Goes (1839-1877)

De omvang van deze bron beslaat in totaal vierenhalf meter en telt 112 inventarisnummers. In november 2023 is gestart met de digitalisering en de 16.613 scans zijn per eind december zichtbaar via de website.

Beeld en geluid

De ambitie om beeld- en audiovisueel (AV-) materiaal meer en beter beschikbaar te stellen, heeft geleid tot de aanwijzing van een senior specialist beeld en geluid die belast is met het voorbereiden van beleid en de aansturing van het digitaliseren, toegankelijk maken en publiceren van dit materiaal. In 2023 heeft dit geleid tot een beleidsplan specifiek voor beeld- en AV-materiaal met daarin aandacht voor het uniformeren van het collectiebeheer na toetreding van de gemeenten Schouwen-Duiveland en Vlissingen, digitalisering en ontsluiting.

Het digitaliseren van foto's, dia's, prenten en tekeningen wordt al jaren intern uitgevoerd onder andere met inzet van vrijwilligers. In het verslagjaar zijn ook complete albums gedigitaliseerd, die online integraal kunnen worden gepubliceerd. Voor het eerst is ook digitalisering van grote hoeveelheden foto's, negatieven en diapositieven aanbesteed bij een digitaliseringsbedrijf. Tot en met 2025 worden de beeldarchieven van de Schouwen-Duivelandse persfotografe Marijke Folkertsma en kunstmestfabriek Yara Sluiskil B.V. gedigitaliseerd. Hierbij wordt ervaring opgedaan met het laten digitaliseren van grote hoeveelheden.

Diverse beeldcollecties zijn gedigitaliseerd, toegankelijk gemaakt en via de website gepubliceerd:

- Aanvulling historisch-topografische atlas Middelburg (tot 1999)
- Afdeling Voorlichting gemeente Middelburg (1950-1995)
- Collectie Lieven Braber, bioloog (1964-1969)
- Beeld en Geluid Zeeuws Archief (tot 2022)
- Beeldarchief Johan de Vries (1955-1970)
- Fotoarchief Gemeente Terneuzen (1900-2002)
- Tekeningen Kees Dentz (1980-1990)
- Archief J.A. Hubregtse, amateurarcheoloog (1909-1940)
- Videofilms Co Smit (1991-2017).

De online beeldbank van het Zeeuws Archief telde aan het eind van dit verslagjaar 296.227 afbeeldingen. Behalve de genoemde toevoegingen zijn er in het kader van 'Metadata op orde' verdubbelingen en onvolledig beschreven beeldmateriaal verwijderd. Een primeur was de publicatie van twee geluidsfragmenten uit het archief van de Koninklijke Maatschappij De Wilhelminapolder.

Het eerste gedigitaliseerde deel van het archief van voormalig persfotograaf Marijke Folkertsma uit Zierikzee is samen met de digitale foto's die zij heeft gemaakt (1989-2008) door Sioux Technologie uit Eindhoven gematcht met de Zierikzeese Nieuwsbode en de Provinciale Zeeuwse Courant van die jaren. Deze kranten zijn digitaal beschikbaar in de (online) Krantenbank Zeeland van de Zeeuwse Bibliotheek. Uit een totaal van 120.000 foto's zijn de in de krant gepubliceerde foto's opgespoord met daarbij de link naar de krantenpagina's waarop de betreffende foto's zijn geplaatst. Hiermee is op automatische wijze een eerste selectie gemaakt. Met de opgepikte links van de krantenpagina's is meer informatie over de voorstelling op het fotomateriaal te achterhalen.

Functioneel beheer MAIS-Flexis en MAIS-(M)DWS

Het collectiebeheersysteem MAIS-Flexis en MAIS-(M)DWS van De Ree archiefsystemen BV is het centrale systeem voor beheer en beschikbaarstelling van alle analoge en gedigitaliseerde archieven en collecties.

In 2023 werd de conversie uitgevoerd van diverse databestanden en de import in het collectiebeheersysteem, zoals persoonsgegevens, beeldcollecties en bouwvergunningen.

Alle gebruikers zijn in 2023 een getraind over de voor hen relevante onderdelen van de applicatie. Naar aanleiding van deze training zijn alle rechten, rollen en autorisaties voor de verschillende gebruikersgroepen nog eens onder de loep genomen en zo nodig aangepast. Gedurende het jaar is door de functioneel applicatiebeheerders aanvullend extra ondersteuning gegeven bij het gebruik van de Behoudsmodule (schaderegistraties) en de vernieuwde module Scanverwerking.

Om het raadplegen van de tekeningen van gedigitaliseerde bouwdoossiers via de website van het Zeeuws Archief mogelijk te maken is hiervoor in overleg met leverancier De Ree nieuwe functionaliteit ingericht. Voor de gedigitaliseerde bouwdoossiers van de gemeente Veere (1966-2010) is het per e-mail aanvragen van scans van bouwtekeningen door het publiek digitaal gerealiseerd, rekening houdend met de geldende auteursrechten en AVG-bepalingen. Deze dienstverlening is begin 2023 geïmplementeerd. Bevoegde ambtenaren van de betrokken gemeente kunnen de gedigitaliseerde dossiers wel zonder beperkingen inzien via een speciale raadpleegomgeving.

Andere nieuw ingerichte functionaliteit betreft een nieuwe uitvoerdefinitie waardoor het mogelijk is niet alleen een volledige scantoegang uit te voeren, maar ook een enkel gescand inventarisnummer. Deze werkwijze verbetert de performance, vergt minder rekenkracht en is om die reden ook duurzamer. Daarnaast is de inrichting van de harvest voor het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB) aangepast, zodat deze kan worden uitgebreid met beeldmateriaal uit 1939-1945. Verder zijn aanpassingen gedaan om transcripties afkomstig uit Transkribus via MAIS-(M)DWS te kunnen publiceren.

Dit laatste sluit aan bij de implementatie van een nieuwe zoekfunctie op Archieven.nl. Via deze zoekingang 'Zoeken in bestanden' is het mogelijk om naast het doorzoeken van beschrijvingen (metadata) ook te zoeken naar woorden die voorkomen in de inhoud van archiefstukken zelf (transcripties en Afto-xml-bestanden van scans).

Zakelijke dienstverlening

Meerwerk digitalisering bouwdoSSIers Terneuzen.	Opbrengst 2023: € 46.544,-
Archivistische en materiële bewerking van de analoge archieven van het NIOZ Yerseke periode ca. 1949-2011	Opbrengst 2023: € 2.144,- De materiële verzorging vindt in 2024 plaats
Archivistische en materiële bewerking van de analoge archieven van de PZEM en Delta uit de periode ca. 1919- ca. 2014	Opbrengst 2023: € 14.401,- Het project is afgerond.
Materiële verzorging en sealen posters Zeeuwse Bibliotheek	Opbrengst 2023: € 637,-
Bewerken en overbrenging digitaal archief SER-Zeeland	Opbrengst 2023: € 1.124,-
Behoudswerkzaamheden gemeente Kapelle	Opbrengst 2023: € 5.000,-
Deelname Drents Archief Delta-Phot	Opbrengst 2023: € 1.231,-

Wat heeft dit gekost?

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Programma informatie en kennis			
Totale lasten	2.000.458	2.058.451	1.967.259
Totale baten	-71.158	-75.280	-331.877
Saldo	1.929.299	1.983.171	1.635.382
Specificatie programma I&K			
	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Salarislasten programma informatie en kennis	1.389.031	1.409.828	1.372.071
Materiële lasten programma informatie en kennis			
- relatiebeheer, inspectie en acquisitie	107.583	115.277	5.495
- primair toegankelijk maken	101.030	106.767	61.685
- nader toegankelijk maken	50.626	54.523	16.397
- digitalisering	235.404	250.792	138.784
- DVO's fysiek archief	116.247	121.265	125.823
- zakelijke dienstverlening	537	0	247.004
	611.427	648.623	595.188
Baten programma informatie en kennis			
- zakelijke dienstverlening	-71.158	-75.280	-331.877
	-71.158	-75.280	-331.877
Saldo	1.929.299	1.983.171	1.635.382

Programma Publieksbereik

Wat was het doel?

Het Zeeuws Archief is een gastvrij kenniscentrum, zowel fysiek als digitaal, waar de geschiedenis van Zeeland professioneel en op uiteenlopende manieren wordt aangeboden en kan worden beleefd. Het Zeeuws Archief is een trefpunt voor alle belangstellenden in de Zeeuwse historie. Middelen die hiervoor worden ingezet zijn:

- een goed lopend fysiek en digitaal infocentrum.
- een groeiend aanbod van archieven en collecties, toegankelijk via het internet en via het infocentrum/studiezaal. De toegang wordt vergemakkelijkt dankzij goede contextuele informatie die via uiteenlopende communicatiemiddelen wordt aangeboden.
- het coördineren, ontwikkelen en uitvoeren van educatieve projecten en activiteiten, cursussen en het fysiek en digitaal zichtbaar maken van de archieven en collecties.
- het organiseren van open dagen en het (laten) verzorgen van rondleidingen.
- het actief en passief extern presenteren van de instelling en de collectie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Infocentrum

Het Zeeuws Archief vergrootte het publieksbereik van zijn collectie en profileerde zich als cultuurhistorisch knooppunt in Zeeland. Hiervoor werden in samenwerking met andere instanties diverse projecten en publicaties georganiseerd. In de studiezalen in Middelburg, Zierikzee en Terneuzen werden fysieke stukken ter inzage gegeven en werden vragen beantwoord van het publiek en medewerkers van de gemeenten Middelburg, Veere, Kapelle, Terneuzen, Vlissingen, Schouwen-Duiveland en van de provincie Zeeland en Waterschap Scheldestromen. De studiezaal in Terneuzen was alleen op afspraak geopend op dinsdagen en woensdagen. De studiezaal in Middelburg was geopend van woensdag tot en met vrijdag tussen 10.00 en 17.00 uur. De studiezaal in Zierikzee was geopend op dinsdag, woensdag en vrijdag tussen 10.00 en 17.00 uur en op donderdag tussen 18.00 en 21.00 uur.

In 2023 golden geen beperkingen meer ten aanzien van de openstelling van de studiezalen. Dit resulteerde in een toename van het aantal bezoeken in Middelburg en Zierikzee. Het aantal verschillende bezoekers nam toe in Middelburg, maar daalde in Zierikzee. In 2023 hebben drie bezoekers gebruik gemaakt van de studiezaal in Terneuzen, maar de archieven van Terneuzen zijn in de studiezaal van Middelburg wel veelvuldig geraadpleegd. In Zierikzee was het in 2023 voor het eerst het gehele jaar mogelijk gebruik te maken van scannen op verzoek en in Middelburg namen de verzoeken voor scannen op verzoek fors toe. Het aantal verstrekte schriftelijke inlichtingen (infomail, inzage) groeide, zowel in Middelburg als Zierikzee.

Dienstverlening studiezaal Middelburg 2023	2022	2023
Openingsuren (tot 21 januari 2022 waren de studiezalen i.v.m. corona gesloten)	973	1048
Aantal bezoeken	1620	1820
Aantal (verschillende) bezoekers	784	909
Aantal opgevraagde bouwvergunningen	502	406
Totaal aantal aanvragen studiezaal	7721	8269
Aantal verstrekte schriftelijke inlichtingen (infomail, inzage)	1535	1843
Aantal fysieke uitleningen aan Veere	0	0
Aantal uitleningen Veere digitaal	206	146
Aantal fysieke uitleningen aan Middelburg	0	0
aantal uitleningen Middelburg digitaal, gescand door medewerker	57	164
aantal uitleningen Middelburg digitaal, uit Preservica	217	696
aantal digitale uitleningen Kapelle	12	5
aantal digitale uitleningen Vlissingen	52	68
aantal digitale uitleningen Terneuzen	123	59
aantal digitale uitleningen Provincie	92	68
aantal digitale uitleningen Waterschap	0	2
aantal bruiklenen	4	8
bruiklenen, totaal inventarisnummers	47	19
aantal afgehandeld Zeeuwen Gezocht bestellingen	105	556
aantal aangevraagde inv.nrs voor scannen op verzoek	1071	1580
Aantal afhandelde bestellingen digitale reproducties (aanvraag in studiezaal)	10	22
Aantal geleverde digitale reproducties (aanvraag in studiezaal)	43	47
WhatsApp	74	55
inzage beperkt openbaar archief, aantal aanvragen	23	20
inzage beperkt openbaar archief, aantal aangevraagde inv.nrs.	38	46

Dienstverlening studiezaal Zierikzee	2022	2023
Openingsuren (tot 21 januari 2022 waren de studiezalen i.v.m. corona gesloten)	1135	1165
aantal bezoeken Zierikzee	469	648
aantal unieke bezoekers	529	243
Aantal opgevraagde bouwvergunningen	871	1147
Totaal aantal aanvragen studiezaal	904	941
Aantal verstrekte schriftelijke inlichtingen (infomail, inzage)	580	882
Aantal uitleningen aan Schouwen-Duiveland	580	383
Dossiers gelicht voor BAG	178	0
aantal aangevraagde inv.nrs voor scannen op verzoek	0	155
inzage beperkt openbaar archief, aantal aanvragen	0	0

Dienstverlening studiezaal Terneuzen	2022	2023
Openingsuren		6
Aantal bezoeken		3
Aantal unieke bezoekers		3
Gemiddeld aantal bezoeken per persoon		1
Aantal aanvragen uit archief Waterschap Zeeuws Vlaanderen		0
Aantal aanvragen uit gemeentearchief Terneuzen (in Terneuzen en ZA)		181

Webuitingen

De webuitingen spelen een belangrijke rol in het publieksbereik. Ze betreffen enerzijds eigen mediakanalen en anderzijds publicatie in of via mediakanalen van anderen. Onder de eigen media vallen twee websites en verschillende sociale media.

Media Zeeuws Archief

Sites	Sociale media	
Zeeuwsarchief.nl	Facebook	YouTube
Eenigheid.slavenhandelbcc.nl	Twitter	Instagram
Slavenhandelbcc.nl	Pinterest	Flickr
Zeeuws e-Depot	LinkedIn	WhatsApp
Marketingplatform		
MailChimp		

Media derden

Publiceren op platforms derden	Data delen
Archieven.nl	OpenArchieven/ Bob Coret Genealogie
Archives Portal Europe	WieWasWie
Wat staat daer?	Netwerk Oorlogsbronnen
Wikimedia	Europeana (via derden)
Google Arts & Culture	Redactionele content delen
	Zeeuwse Ankers
	Geheugen van Nederland

Nieuwe projectwebsite – slavernijverleden

Het Zeeuws Archief heeft in 2023 de nieuwe website 'MCC Reizen' gelanceerd rondom het thema slavenhandel en slavernij. De basis van de website is een datamodel met alle scheepsreizen van de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC). De MCC legde zich in de 18e eeuw toe op de handel in tot slaaf gemaakte Afrikanen. Het archief van de MCC is opgenomen in Unesco's internationale Memory of the World Register.

Op een interactieve kaart worden alle MCC-reizen in beeld gebracht. Te zien is hoe het aantal trans-Atlantische reizen gedurende de 18e eeuw ten opzichte van de andere handelsreizen toeneemt. Bezoekers kunnen de individuele reizen aanklikken en krijgen dan meer informatie. Ook is het mogelijk meer te lezen over het schip, de kapitein en andere betrokkenen. De links naar archiefstukken in de archiefinventaris van de MCC helpen bezoekers zelf de bronnen te bekijken en te onderzoeken.

In de tweede helft van 2023 werden voorbereidingen getroffen om deze website in 2024 uit te breiden met de verkoopgegevens van slaafgemaakten in de Caraïben.

Het webproject MCC Reizen sluit aan bij het landelijke Herdenkingsjaar Slavernijverleden. Van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024 wordt in het Koninkrijk der Nederlanden extra aandacht gegeven aan het Nederlandse slavernijverleden.

Website Zeeuws Archief

Redactie

De website is in 2023 uitgebreid met nieuws- en blogberichten over de partners van het Zeeuws Archief en hun collecties.

Een nieuw thematisch dossier met de titel 'Strijd tegen het water' is toegevoegd en ontsluit verhalen en bronnen over leven met water. Het webdossier 'Trans-Atlantische slavenhandel' werd met nieuwe content aangevuld.

In het Zeeuwse woonplaatsen-ABC vinden bezoekers beknopte achtergrondinformatie over Zeeuwse woonplaatsen, de betreffende archiefdienst, en een link met zoekresultaten in de archieven en collecties van het Zeeuws Archief. Het in 2020 gestarte overzicht is in 2023 verder aangevuld. Naar verwachting wordt het Zeeuwse woonplaatsen-ABC in 2024 voltooid.

De zoekgidsen bieden hulp bij onderzoek in de archieven en collecties. Ze bevatten links naar inventarissen en archiefstukken. Er werden in 2023 geen nieuwe zoekgidsen toegevoegd.

Blijvende aandacht is nodig voor de vertaling van de belangrijkste zoekgidsen naar het Engels.

De webpagina's van de werkgroep Paleografie in Zeeland (PaiZ) - bestaande uit vrijwilligers die oude handschriften transcriberen - zijn aangevuld. Het gaat om het ontsluiten van getranscribeerde teksten. Via een alfabetische index op thema krijgen bezoekers informatie en links naar de transcripties; enerzijds naar transcripties opgenomen in MAIS-(M)DWS, en anderzijds naar de PaiZ Google Drive. De inhoud van de transcripties is doorzoekbaar en online vindbaar dankzij MAIS-(M)DWS, terwijl complete teksten in pdf-formaat kunnen worden gedownload of geprint vanaf Google Drive.

Metten van statistieken

Voor het meten van de statistieken van Zeeuwsarchief.nl wordt gebruik gemaakt van Matomo, gehost in de Matomo Cloud. Eind 2022 is een Matomo-server account toegevoegd via webbouwer DPI. Hierin worden alle websites van het Zeeuws Archief gevolgd. De statistieken van Zeeuwsarchief.nl over 2023 in beide Matomo-versies laten echter verschillen zien. Dit wordt nader onderzocht.

Digitale toegankelijkheid

Overheidsinstanties moeten een toegankelijkheidsverklaring publiceren voor iedere website waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Het betreft toegang voor bijvoorbeeld slechtzienden. In de verklaring staat in hoeverre de website al aan de eisen voldoet en welke maatregelen de instantie neemt om toegankelijkheid te borgen, inclusief planning.

De website Zeeuwsarchief.nl is sinds 2021 opgenomen met de voorlopige status van 'B – voldoet gedeeltelijk' in het centrale register van toegankelijkheidsverklaringen van de Rijksoverheid.

Voor de hoogste status zijn veranderingen nodig, die het Zeeuws Archief enerzijds niet wil uitvoeren en anderzijds niet kan uitvoeren. Onder de eerste categorie valt het inladen van de afbeeldingen in de website. Aangezien de website Zeeuwsarchief.nl enkele honderden pagina's met bijna 4.000 afbeeldingen telt, wordt beeld pas ingeladen als de bezoeker een webpagina oproept. Hiermee voldoet de website niet aan de overheidsrichtlijnen die vereisen dat ook afbeeldingen die niet worden bekeken, opgeladen worden. Wanneer hieraan wel wordt voldaan, zal de snelheid van de website significant verminderen en daarmee het gebruik van de website belemmeren. Voor de toegankelijkheid heeft het vereiste echter praktisch gezien geen invloed. Men krijgt het beeld dat men oproept.

De andere verbeterpunten hebben betrekking op het zoeken en vinden in de archieven en collecties. Hierop kan het Zeeuws Archief geen directe invloed uitoefenen omdat deze voortkomen uit het collectiebeheersysteem en de toepassing ervan op internet (MAIS-(M)DWS).

e-Depot via de website

Het Zeeuws Archief heeft in 2022 de applicatie voor een e-Depot van leverancier Preservica aangeschaft. Voor de presentatie van zoeken en vinden betekent dit dat op termijn het publiek via de website van het Zeeuws Archief toegang gegeven kan worden tot de openbare stukken in Preservica via het Preservica-portaal, een WordPress-applicatie.

Data delen

Linked Open Data

Het Zeeuws Archief is bronhouder van digitaal erfgoed. Als bronhouder zorgt het Zeeuws Archief ervoor dat erfgoed informatie naar elkaar kan verwijzen, bijvoorbeeld door het gebruik van gemeenschappelijke terminologiebronnen. Het Zeeuws Archief wil zijn erfgoed informatie gaan delen volgens de principes van Linked Open Data (LOD). Daardoor kunnen dienstverleners erfgoed informatie combineren en er bruikbare toepassingen mee ontwikkelen voor hun eindgebruikers. Deze afspraken vallen binnen de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA). Nadere toegangen van het Zeeuws Archief worden reeds als open data aangeboden via MAIS-(M)DWS in de website van het Zeeuws Archief. De leverancier heeft in 2023 de eerste stappen gezet waardoor het collectiebeheersysteem in de toekomst LOD kan genereren. In de werkgroep Linked Open Data worden de ontwikkelingen en mogelijkheden onderzocht.

Hergebruik door derden

Het Zeeuws Archief stimuleert als bronhouder het hergebruik van data. Tot grote afnemers van data behoren [OpenArchieven.nl](https://www.openarchieven.nl) van Bob Coret en [WieWasWie.nl](https://www.wiewaswie.nl) van het CBG | Centrum voor familiegeschiedenis in Den Haag (voorheen Centraal Bureau voor Genealogie). Het gaat hierbij om grote hoeveelheden data uit genealogische bronnen. Genealogische data en gegevens over archieven uit de periode van de Tweede Wereldoorlog deelt het Zeeuws Archief met [Oorlogsbronnen.nl](https://www.oorlogsbronnen.nl) van het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB). Het Zeeuws Archief is deelnemer aan het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB) en het platform [Oorlogsbronnen.nl](https://www.oorlogsbronnen.nl), het startpunt voor iedereen die meer wil weten over de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Archieven en collecties van het Zeeuws Archief met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog zijn middels het toekennen van een trefwoord in het collectiebeheersysteem dankzij het toevoegen van metadata – meer bronnen van het Zeeuws Archief opgenomen in [Oorlogsbronnen.nl](https://www.oorlogsbronnen.nl). In 2023 is gewerkt aan de verbetering van de inrichting, waardoor door NOB meer bronnen kunnen worden opgenomen. In [Europeana.eu](https://europeana.eu) is beeldmateriaal van MAIS-Flexis gereed gemaakt voor publicatie in het collectieportaal Netwerk Oorlogsbronnen (NOB). In 2021 zijn de gegevens doorzoekbaar geworden via [Oorlogsbronnen.nl](https://www.oorlogsbronnen.nl). In 2023 is het Zeeuws Archief te zien als het door anderen, zoals het Nederlands Fotomuseum, wordt aangeboden.

Redactionele content delen

Het Zeeuws Archief stelt redactionele content van zijn website beschikbaar voor (her)publicatie. Veel korte en lange verhalen zijn overgenomen door [Zeeuwseankers.nl](https://www.zeeuwseankers.nl) van Erfgoed Zeeland. De museale collecties die eerder via deze website toegankelijk waren gemaakt, zijn verhuisd naar [Collectienederland.nl](https://www.collectienederland.nl) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Redactionele content van het Zeeuws Archief is ook te vinden op de campagne-site [GeheugenvanNederland.nl](https://www.geheugenvanNederland.nl), waar verhalen over documentair erfgoed van uiteenlopende erfgoedinstellingen samenkomen op initiatief van Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). Er wordt daarbij doorgelinkt naar het oorspronkelijke verhaal op website van de instelling. De beeldbank van het Geheugen van Nederland verhuisde naar [Geheugen.delpher.nl](https://www.geheugen.delpher.nl) van de Koninklijke Bibliotheek. Hierin zijn beeldcollecties van verschillende erfgoedinstellingen opgenomen.

Blog over de Eenigheid & website MCC Reizen

Redactie

Er is geen nieuwe content aan de blog over de Eenigheid toegevoegd. Enkele kleine (redactionele) aanpassingen zijn uitgevoerd.

De website MCC Reizen werd in 2023 gelanceerd. Redactionele content in de vorm van blogs en achtergrondinformatie werden toegevoegd.

Metten van statistieken

Voor het meten van de statistieken van de blog over de reis van de Eenigheid wordt met ingang van 2023 gebruik gemaakt van Matomo. Dat geldt ook voor de nieuwe website MCC Reizen. De statistieken van Zeeuwsarchief.nl werden al sinds de oplevering in Matomo bijgehouden.

Digitale toegankelijkheid

De blog Eenigheid.slavenhandelbcc.nl gaat over de trans-Atlantische handelsreis in tot slaaf gemaakte Afrikanen van het schip de Eenigheid in 1761-1763. In 2021 is de techniek van deze uit 2013 stammende website vernieuwd, waarbij de site voldoet aan de regels voor digitale toegankelijkheid, en heeft de hosting een upgrade gekregen. Dit heeft geleid tot een stabiele, goed functionerende website.

Bij de ontwikkeling van de website MCC Reizen is in 2023 rekening gehouden met de richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

Bezoekcijfers

Website Zeeuws Archief

Het aantal bezoeken aan de website Zeeuwsarchief.nl is in 2023 opnieuw gedaald. Tijdens de bezoeken werden bijna een kwart minder pagina's weergegeven. Daarmee liggen de bezoekcijfers iets boven het laatste pre-coronajaar. Ter informatie: in het pre-coronajaar 2019 ontving de website 318.030 bezoeken, in de coronajaren 2020 en 2021 respectievelijk 393.388 en 412.299 bezoeken. Sinds het opheffen van de laatste maatregelen van de corona-lockdown in het vroege voorjaar van 2022 daalden de bezoekcijfers. De daling heeft in 2023 doorgezet.

De helft van de gebruikers bezocht de website rechtstreeks. Anderen bereikten de site via zoekmachines, andere websites en sociale netwerken. Zo'n 9 procent van de gebruikers bereikt Zeeuwsarchief.nl via de grote genealogische websites OpenArchieven.nl en WieWasWie.nl. Het percentage bezoekers dat via sociale netwerken komt, bleef met 2 procent gelijk. De sociale netwerken of sociale media van het Zeeuws Archief bestaan uit: Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Pinterest, WhatsApp, Instagram, Flickr.

Bezoek aan de website wordt ook gegenereerd door links in mailingen – nieuwsbrieven, uitnodigingen of persberichten – die het Zeeuws Archief verstuurt via MailChimp. 86,5% van de bezoekers bezocht de website vanuit Nederland. Bezoek vanuit het buitenland gebeurde vooral vanuit België (4%), Duitsland en de Verenigde Staten (beide 2%), gevolgd door Australië (0,7%).

Zoeken en vinden in de archieven en collecties

De best bezochte webpagina's, goed voor zo'n 72% van alle paginaweergaven, zijn pagina's waarop bezoekers een zoekterm kunnen invullen, zoals Onderzoek-het-zelf (de landingspagina met zoeken in de databases) en Zeeuwen Gezocht (zoeken in de personenzoekmachine). Tegelijkertijd heeft de grootste daling van het paginaweergaven plaats gehad in Onderzoek-het-zelf: het aantal paginaweergaven daalde 36,8%. Het aantal unieke paginaweergaven daalde zelfs met 65,5%.

Redactionele content

De weergave van pagina's met redactionele content is gestegen. Het betreft niet alleen nieuwsberichten, blogposts en achtergronden, maar ook pagina's met informatie over de organisatie en over de collectie.

Ook de redactionele pagina's van de landingspagina Onderzoek-het-zelf zijn vaker geraadpleegd, met als uitschieters de landingspagina's 'Onderzoek Zeeland' en 'Trans-Atlantische slavenhandel'. In 'Onderzoek Zeeland' is het 'Zeeuwse Woonplaatsen ABC' verantwoordelijk voor de grote stijging. Dankzij deze index staat voor het eerst de zoekgids 'Gemeentegrenzen Zeeland in kaart' in de top tien van best geraadpleegde zoekgidsen.

Populaire pagina's met nieuws, blogs en langere verhalen betreffen de watersnoodramp van 1953 en het Zeeuwse slavernijverleden. De hoge notering die elk jaar is weggelegd voor de watersnoodramp werd in 2023 nog versterkt door nieuwe redactionele content, bijvoorbeeld ooggetuigenverslagen, die is toegevoegd ter gelegenheid van de 75-jarige herdenking van de Ramp. De hoge notering van de landingspagina 'Trans-Atlantische slavenhandel' is vrijwel volledig te danken aan de drie verhalen over tot slaaf gemaakte vrouwen, waarvan er twee in 2023 werden toegevoegd.

Statistieken Zeeuwsarchief.nl		2022	2023
Bezoeken		374.254	349.321
Paginaweergaven		3.896.907	2.984.663
Unieke paginaweergaven		3.085.695	1.279.851
Gemiddelde duur bezoek		11 min. 36 sec.	7 min. 8 sec.
Zeeuwsarchief.nl per menu-item		Paginaweergaven	Percentage
Homepage		263.527	8,8%
Engelse site		27.665	0,9%
Actueel	Actueel	15.162	0,5%
	Zeeuwse verhalen	78.144	2,6%
	Blog	37.542	1,3%
	Agenda	16.976	0,6%
	Themapagina's educatie	11.575	0,4%
Onderzoek-het-zelf	Onderzoek-het-zelf	2.149.380	72%
	Zeeuwen Gezocht	123.406	4,1%
	Zoekgidsen	73.282	2,5%
	Bronnen - indexen	53.095	1,8%
	Zoekpagina met filters	22.551	0,8%
Expertise in archiveren	Expertise in archiveren	6.530	0,2%
Over ons	Over ons	22.743	0,8%
Plan je bezoek	Plan je bezoek	14.643	0,5%

Archieven.nl

De archieven en collecties van het Zeeuws Archief kunnen ook doorzocht worden via Archieven.nl, het platform van de leverancier van het collectiebeheersysteem MAIS-Flexis. Het Zeeuws Archief had tot 2023 inzage in de bezoekcijfers van de eigen collectie via Archieven.nl via Google Analytics. Vergelijking tussen de jaren 2021 en 2022 liet zien dat een groeiend aantal bezoekers de archieven en collecties van het Zeeuws Archief op de website Archieven.nl doorzocht. Volgens De Ree Archiefsystemen is als gevolg van een aanpassing door Google het niet langer mogelijk om statistieken te delen.

Via de 'toolbox' van het collectiebeheersysteem is het mogelijk om toch enige inzage in de raadpleging te krijgen, aan de hand van de 'zoekacties' en de 'paginaweergaven'. Het aantal zoekacties is in 2023 gedaald met 6,14%, het aantal paginaweergaven nam toe met 2,91%.

OpenArchieven.nl

Dankzij hergebruik door derden is een deel van de archieven en collecties van het Zeeuws Archief ook doorzoekbaar via OpenArchieven.nl, het webportaal met genealogische gegevens van Nederlandse en Belgische archieven. Het gaat voornamelijk genealogische gegevens die ook geraadpleegd kunnen worden via Zeeuwen Gezocht, de personenzoekmachine van het Zeeuws Archief.

Ook biedt OpenArchieven toegang tot transcripties van een selectie van 19^e-eeuwse notariële akten. Het Zeeuws Archief heeft in 2021 met notariële archieven deelgenomen aan het project 'De Ijsberg zichtbaar maken' van het Nationaal Archief. Hierbij werden scans met kunstmatige intelligentie getranscribeerd, waardoor teksten doorzoekbaar worden. De transcripties zijn downloadbaar vanaf de website Zenodo. De transcripties waren echter eind 2023 nog niet opgenomen in de bij het project verschenen website Zoekinalletranscripties.nl. Via OpenArchieven (Bob Coret) met een specifiek aangemaakte toepassing, zijn de transcripties van de Zeeuwse notariële archieven wel opgenomen. (Zie openarch.nl/transcripties/).

De grafiek toont aan dat het raadplegen van deze gegevens via OpenArchieven eind 2023 een vlucht heeft genomen.

Statistieken OpenArchieven.nl	2023
Getoonde akten met scan	1.502.791
Getoonde akten zonder scan	1.110.985
Totaal getoonde akten	2.613.776

De bezoekcijfers aan Zeeuwsarchief.nl zijn gedaald. De daling betreft het zoeken en vinden in de archieven en collecties. Toch betekent dit niet dat deze minder geraadpleegd worden: de bronnen zijn ook doorzoekbaar via websites van derden. De belangrijkste is de website Archieven.nl van de leverancier van het collectiebeheersysteem. Daarnaast zijn veel genealogische bronnen doorzoekbaar dankzij hergebruik van data op de websites van derden zoals OpenArchieven.nl en WieWasWie.nl. Uiteindelijk leiden genoemde websites de bezoeker naar de bronbeschrijving (met of zonder scan) op de website van het Zeeuws Archief. Alle zoekacties die hier aan voorafgaan, vallen echter buiten de statistieken van Zeeuwsarchief.nl.

Gestegen bezoekcijfers waren er voor vrijwel alle redactionele pagina's: van achtergrondverhalen tot agenda-items en van informatie over de organisatie tot zoekgidsen over Zeeuwse bronnen.

Blog de Eenigheid

De statistieken van de blog met de slavenreis van het schip de Eenigheid – eenigheid.slavenhandelmcc.nl – worden vanaf 2023 bijgehouden in Matomo, tot dan gebeurde dat in Google Analytics. Verschillende statistiekenprogramma's zullen nooit exact dezelfde uitkomsten geven, toch is bij gebrek aan een alternatief ervoor gekozen om de cijfers van Google Analytics over 2022 met die van Matomo in 2023 te vergelijken. Het aantal bezoeken nam opnieuw af. In 2022 met 42,1% en in 2023 met nog eens 27,5%. Ook daalde het aantal paginaweergaven verder. In 2022 met 50,7% en in 2023 met nog eens 34,2%.

Bijna de helft van de bezoekers vindt de website via zoekmachines, terwijl 43% de website direct bezoekt. Kwam in 2022 zo'n 70% van het bezoek uit het buitenland, in 2023 is meer dan de helft van de bezoekers afkomstig uit Nederland, zo'n 56%. Bezoekers uit het buitenland in 2023 komen vooral de Verenigde Staten (ca 17%) en België (bijna 10%).

Het best geraadpleegd werden pagina's met redactionele content over de trajecten van een slavenreis en pagina's over het schip en het leven aan boord. Minder dan 5% betrof paginaweergaven met dagverslagen van de reis. De downloads betreffen infographics die informatie geven over de reis van de Eenigheid.

De blog over de Eenigheid wordt gebruikt door bezoekers van het educatiethema slavernij op de website Zeeuwsarchief.nl. Dit educatiethema is ontwikkeld voor scholieren. Voor het maken van de opdrachten maken de scholieren gebruik van de blog.

Statistieken Eenigheid.slavenhandelmcc.nl	2022	2023
Bezoeken (sessies)	11.051	8.012
Paginaweergaven	18.730	12.321
Gebruikers Unieke paginaweergaven	8.561	9.583
Gemiddelde duur bezoek	1 min. 53 sec.	2 min. 59 sec.
Bezoeken aan één pagina, waarna de site werd verlaten	65,4%	68%
Downloads		2.588

Website MCC Reizen

Het Zeeuws Archief heeft in 2023 de nieuwe website MCC Reizen – Slavenhandelmcc.nl – gelanceerd. De website biedt bezoekers gelegenheid om alle, bijna 300 scheepsreizen van de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC) te onderzoeken. Via een interactieve kaart en via overzichten van schepen en betrokken personen. Detailpagina's per reis en per schip bieden gedetailleerde informatie en links naar de online archiefstukken in de inventaris van het archief van de MCC.

Statistieken Slavenhandelmcc.nl	Per 27-6-2023
Bezoeken	2.807
Paginaweergaven	12.805
Unieke paginaweergaven	8.642
Gemiddelde duur bezoek	5 min. 35 sec.
Bezoeken aan één pagina, waarna de site werd verlaten	37%

Wat staat daer?

Het Zeeuws Archief neemt deel aan de landelijke paleografiewebsite en leeromgeving 'Wat staat daer?' Jaarlijks levert het Zeeuws Archief inhoudelijke bijdragen. Cursisten van de paleografiecursussen die het Zeeuws Archief verzorgt, maken eveneens gebruik van de website. De statistieken worden bijgehouden in Google Analytics. Sinds oktober 2023 heeft het Zeeuws Archief geen rechten meer om de gegevens te raadplegen

Statistieken Wat staat daer?	2022	2023 t/m sept
Bezoeken (sessies)	66.020	47.816
Bezoeken (sessies) in Zeeland	1.108	595
Paginaweergaven	267.568	182.041
Gebruikers	31.963	23.950
Gebruikers in Zeeland	278	254
Gemiddelde duur bezoek	4 min. 46 sec.	4 min. 52 sec.
Gemiddelde duur bezoek in Zeeland	3 min. 21 sec.	8 min. 40 sec.

Bezoeken aan één pagina, waarna de site werd verlaten	39,8%	41,7%
Bezoeken aan één pagina, waarna de site werd verlaten in Zeeland	41,7%	35,5%
Pagina's per sessie	4,05	3,81
Pagina's per sessie in Zeeland	3,16	4,55

Beleidsthema Slavernij en slavenhandel

Nationaal Museum, Kennisplatform en Herdenkingsjaar

De oprichting in Amsterdam van een museum over slavernij en de doorwerking ervan in het heden, alsmede de instelling van een landelijk kennisplatform, moet bijdragen aan de vergroting van de kennis over dit deel van het verleden.

Het Zeeuws Archief werkte mee aan een presentatie in de Zeeuwse Bibliotheek voor een regionale bijeenkomst van de kwartiermakers voor het nationaal slavernijmuseum in Amsterdam.

Staatssecretaris van cultuur en media, Gunay Uslu, bracht op 20 maart 2023 een bezoek aan het Zeeuws Archief en bekeek de archieven van de Middelburgse Commerce Compagnie. Eerder brachten minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Hanke Bruins Slot en demissionair minister Van Engelshoven een bezoek aan Middelburg en maakten daarbij kennis met archiefstukken uit het archief van de MCC.

Van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024 wordt in het Koninkrijk der Nederlanden extra aandacht gegeven aan het Nederlandse slavernijverleden.

Eerder werkte het Zeeuws Archief mee aan het door minister Ollongren ingestelde Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden. Het rapport *Ketenen van het Verleden* resulteerde erin dat minister-president Mark Rutte 19 december 2022, in aanwezigheid van leden van de nazaten van de slaafgemaakten en het adviescollege namens het kabinet excuses aanbood.

Kwartiermakers van het Nationaal Slavernijmuseum uit Amsterdam bezochten Zeeland en het Zeeuws Archief in 2022 en 2023.

Zeeuws Kennisplatform Slavernijverleden

Het Zeeuws Archief neemt deel aan het Zeeuws Kenniscentrum Slavernijverleden Zeeland. Nadat in 2023 subsidie werd verworven, is een kwartiermaker aangesteld. Zij heeft een werkplek gekregen in het Zeeuws Archief.

Keti Koti – 1 juli

Bij de Keti Koti-herdenking, 1 juli, in de abdij in Middelburg heeft minister Carola Schouten het Zeeuws Archief tweemaal benoemd. Ze opende haar toespraak met een verwijzing naar (de blog over) de reis van het schip de Eenigheid.

De Provincie Zeeland bood excuses aan voor het slavernijverleden. Commissaris van de Koning Cdk Han Polman benoemde in zijn toespraak het Zeeuws Archief en belichtte daarbij het verhaal uit het chirurgijnsjournaal van de Eenigheid over de tot slaaf gemaakte vrouw.

De Gemeente Middelburg bood excuses aan voor het slavernijverleden. Burgemeester Harald Bergmann benoemde in zijn toespraak het Zeeuws Archief.

De jaarlijkse Zeeuwse Keti Koti-dialoogtafel werd 29 juni in het Zeeuws Archief gehouden. De dialoogtafel is onderdeel van de jaarlijkse herdenking van de afschaffing van de Nederlandse slavernij. Speciale gasten dit jaar waren Barryl Biekman, voorzitter van het Nederlands Platform Slavernijverleden, en Enith Martin Williams, directeur Reparations Finance Lab New York.

Ter gelegenheid van Keti Koti maakte RTL-nieuws opnamen voor een video die 29 juni online werd gepubliceerd. Voor het onderwerp slavernijverleden en excuses werden opnamen gemaakt van het archief van de MCC.

Televisieprogramma Nieuwsuur toonde eveneens archiefstukken van de MCC en maakte filmopnamen op locatie bij Fort Rammekens. De beelden werden op 30 juni vertoond in een uitzending die gewijd was aan het 1619-project van de Amerikaanse Nikole Hannah Jones.

Expeditie NEXT

Het Zeeuws Archief werkte mee aan Expeditie NEXT (2023, Middelburg), het nationale wetenschapsfestival voor jongeren, door een bijdrage te leveren over de ontsnapping van slaafgemaakte Leonora aan Coen van Galen van de Radboud Universiteit. Het Zeeuws Archief leverde tekst, afbeelding en een QR-code die linkt naar het artikel 'Een geslaagde ontsnapping aan slavernij' op de website van het Zeeuws Archief.

Zeeland Nazomerfestival

Het Zeeland Nazomerfestival bracht in 2023 het theaterstuk op locatie 'Water vergeet niet' van regisseur Koen Verheijden. Onderwerp: de verhalen over de levens van drie historische zwarte vrouwen en het hedendaagse verhaal van een vierde vrouw die strijdt voor een slavernijmonument in Vlissingen. Het Zeeuws Archief heeft de historische verhalen over Leonora, Eva en Tannetje Vrijheid aangedragen. Voor het maken van het theaterstuk hebben de regisseur en medewerkers van LikeMinds en Theaterproductiehuis Zeeland bezoeken gebracht aan het Zeeuws Archief. Al in 2022 bracht het Zeeland Nazomer Festival het theaterstuk Leonora, een 'work in progress' dat deels was gebaseerd op het verhaal dat het Zeeuws Archief publiceerde over de ontsnapping van een tot slaaf gemaakte vrouw uit Curaçao in de 18^e eeuw. Dit stuk is in 2023 bewerkt en uitgebreid.

Suriname Museum

Bestuursleden Jan Gerards en Ingrid Lochem van het Suriname Museum uit Amsterdam hebben een bezoek gebracht aan het Zeeuws Archief. Het Zeeuws Archief is een van de samenwerkingspartners van het museum, samen met het Stadsarchief Amsterdam, het Amsterdam Museum, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en The Black Archives. In 2024 zal het nieuwe Suriname Museum zijn deuren openen. Het is het enige museum in Nederland dat exclusief gewijd zal zijn aan de Surinaams-Nederlandse geschiedenis en cultuur.

Maritiem MuZeeum Zeeland

Voor de nieuwe, vaste inrichting van het in juni 2023 heropende maritieme museum in Vlissingen deelde het Zeeuws Archief kennis, archiefstukken, een scheepsmodel en een verhaal over het Zeeuwse slavernijverleden. Conservator en educatiemedewerkers van het museum kregen advies op maat en een toelichting op het archief van de MCC.

In het Maritiem MuZeeum Zeeland zijn reproducties van archiefstukken uit het archief van de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC) te zien. Ook brengt het museum in Vlissingen de 3D-reconstructie van het MCC-schip de Eenigheid. Aan de hand van de reconstructie krijgen museumbezoekers inzicht over de trans-Atlantische slavenhandel.

Een bijzondere gebeurtenis die bewaard is gebleven in het MCC-archief is de ontsnapping van de tot slaaf gemaakte Leonora. Het Zeeuws Archief publiceerde hierover in 2022 een achtergrondverhaal op zijn website. Het Maritiem MuZeeum Zeeland laat Leonora levensgroot herleven; zij vertelt zelf haar verhaal aan de bezoekers.

Projectwebsite MCC Reizen

Het Zeeuws Archief lanceerde op 27 juni de website MCC Reizen, met alle scheepsreizen van de Middelburgse Commercie Compagnie. Hiermee beoogt het bij te dragen aan de bewustwording van het slavernij- en slavenhandelsverleden van Nederland. In de tweede helft van 2023 werden voorbereidingen getroffen om deze website in 2024 uit te breiden met de verkoopgegevens van slaafgemaakten in de Caraïben.

Het webproject MCC Reizen past in het landelijke Herdenkingsjaar Slavernijverleden.

Documentaire Zwarte Stem

De documentaire *Zwarte Stem* over de doorwerking van het slavernijverleden is tijdens het openingsweekend van de 25ste editie van Film by the Sea in première gegaan. De film deed mee in de categorie *Zeeuws Licht* (films van Zeeuwse bodem). *Zwarte Stem* is een film van Hoekman Brothers en Zand & Zink. Het Zeeuws Archief leverde een bijdrage aan deze documentaire. Andere samenwerkingspartners waren Anti Discriminatie Bureau Zeeland, Stichting Slavernijmonumenten Zeeland en Bram Mvambanu.

Ook maakte het Zeeuws Archief gastlessen voor scholieren mogelijk en werkte het mee aan een podcast.

De film werd in december uitgezonden in de Zeeuwse documentaire-week van Omroep Zeeland en zal naar verwachting in 2024 op NPO2 te zien zijn.

VPRO-radio OVT

Medewerkers van het Zeeuws Archief kwamen zondag 8 oktober aan het woord in de uitzending van het VPRO-radioprogramma OVT. Het programma werd op die dag uitgezonden vanuit het Zeeuws Archief. Onderwerpen waren de tot slaaf gemaakte Leonora, het Van de Perrehuis en bouwheer Johan Adriaan van de Perre.

Footprints of the West African Ivory Trade

In 2023 nam het Zeeuws Archief deel aan voorbereidingen voor het internationale project *Footprints of the West African Ivory Trade*. Professor Jelmer Vos is samen met Ashley Coutu initiatiefnemer van het project dat de achteruitgang van de olifantenpopulatie in Ivoorkust in beeld brengt en teruggaat in de tijd, naar de 18e eeuw toen de handel in ivoor dramatisch groeide. Grand-Lahou werd een centrum voor de ivoorhandel. In het archief van de Middelburgse Commerciale Compagnie (MCC) is deze handel gedocumenteerd. Met behulp van archiefonderzoek, archeologische opgravingen en bio-moleculaire analyse van ivoren objecten wordt onderzoek gedaan naar de verspreiding, omvang en genetische diversiteit van de olifantenpopulaties in het 18e-eeuwse Ivoorkust, evenals de sociale en materiële gevolgen van de handel. *Footprints* duurt van 2024 tot en met 2029. In 2025 wordt een lezing gegeven in het Zeeuws Archief, ter gelegenheid waarvan het Zeeuws Archief een aantal archiefstukken tentoon zal stellen. Ook zal een interactieve expositie op touch screen worden geplaatst.

Draden van ons Nederlands slavernijverleden

Het Zeeuws Archief neemt deel aan het project *Draden van ons Nederlandse slavernijverleden* met advies en het delen van kennis over het Zeeuwse slavernijverleden. Het gaat om een nationaal kunstparticipatieproject in elf provincies, waarbij inwoners samen een wandkleed maken waarop de sporen van het koloniale slavernijverleden uit de betreffende provincie worden verbeeld. Voor de provincie Zeeland heeft kunstenaar Liesbeth Labeur de opdracht gekregen een ontwerp te maken gebaseerd op historisch onderzoek. Het project wordt in 2024-2025 uitgevoerd.

Ghana-project

De ambassade van Nederland in Ghana heeft het Zeeuws Archief verzocht om medewerking aan een reizende tentoonstelling over slavernij in Accra en Middelburg. De expositie moet in 2024-2025 plaats hebben.

Museum Catharijneconvent

Conservator Rianneke van der Houwen en educator Marieke Wickham van Museum Catharijneconvent Utrecht organiseren in 2024 een expositie over kerk en slavernij. Het Zeeuws Archief heeft hiervoor onderzoek in zijn archieven en collecties gedaan en zal een bijdrage leveren aan de tentoonstelling.

The Dutch Textile Trade Project

Het *Dutch Textile Trade Project* brengt de circulatie van textiel in de 17e en 18e eeuw aan boord van Nederlandse schepen in kaart. Initiatiefnemers zijn Carrie Anderson en Marsely Kehoe, Hope College, Holland, Michigan. De database ging van start met gegevens uit WIC- en VOC-archieven. Voor de uitbreiding met data uit het MCC-archief is met ondersteuning van het Zeeuws Archief een aanvraag voor subsidiëring gedaan. Die is in 2023 deels toegekend. Aanvullende financiering wordt nog gezocht voor het bezoek van een onderzoeker uit de Verenigde Staten aan het Zeeuws Archief en het maken van een korte video over textiel in het MCC-archief.

Reistijdschrift

In het reistijdschrift *In Eigen Land, Reisinspiratie van Columbus Travels|Roots|Fietsactief*, nr 2, 2023 verscheen een achtergrondartikel over het slavernijverleden van Middelburg, waaraan het Zeeuws Archief medewerking verleende.

Ontvangsten

Het Zeeuws Archief heeft in 2023 veel bestuurders, bewindslieden, belangengroepen en wetenschappers uit binnen-en buitenland ontvangen en een presentatie met bezoek aan het depot gegeven.

Beleidsthema Water

Herdenking 75 jaar watersnoodramp

Het Zeeuws Archief faciliteerde eind 2022 de opnamen van de NTR voor de vierdelige serie 'Het water komt!'. Hierbij was aandacht voor de archieven van de Deltadienst die sinds november 2022 deel uitmaken van het Nederlandse Unesco Memory of the World Register. Uitzending van de serie gebeurde in januari 2023. Ook in de NRC-podcast *Boven Water* was het Zeeuws Archief te beluisteren.

Onderzoeksdossier op website

Het Zeeuws Archief heeft een onderzoeksdossier 'Strijd tegen het water' gestart op zijn website met zoekgidsen en bronnen voor het doen van onderzoek naar watergerelateerde onderwerpen. Het dossier kan worden uitgebreid met bijvoorbeeld waterbouwers, energie uit water. Een vergelijkbaar webdossier over het thema slavernijverleden is beschikbaar. Ook biedt het webdossier toegang tot eerder gepubliceerde en goed geraadpleegde Zeeuwse (achtergrond)verhalen over de Ramp. Verder werden nieuwe blogberichten over het thema toegevoegd.

Archieven scheepswerf De Schelde op erfgoedlijst Unesco

De archieven van de Koninklijke Maatschappij De Schelde (KMS) te Vlissingen zijn 14 december opgenomen in het Nederlandse Memory of the World Register van Unesco. De archieven van de KMS documenteren als enige in Nederland tot in detail de historie van de scheepsbouw van 1875 tot 1970. Van geen enkele andere werf bleven de archieven integraal bewaard. Ook de Open dag van het Zeeuws Archief op 4 november stond in het teken van het archief van De Schelde.

Archieven van de Deltadienst

Het Zeeuws Archief heeft een aanvraag ingediend voor nominatie van de archieven van de Deltadienst voor Unesco's internationale Memory of the World Register. Naar verwachting wordt eind 2024 bekend gemaakt of de archieven van de Deltadienst op deze internationale erfgoedlijst voor documentaire werken worden geplaatst.

Deltacommissaris Peter Glas heeft zowel voor de aanvraag voor de Nederlandse Memory of the World toekenning als voor de internationale aanvraag volle ondersteuning en medewerking verleend en heeft het archief in 2023 bezocht.

Educatie

Onderwijs

Het Zeeuws Archief was in het schooljaar 2022-2023 opgenomen in het vrije aanbod van Kunsteducatie Walcheren voor het primair onderwijs, met een programma over de geschiedenis van de slavenhandel. Het programma werd verzorgd door drie educatievrijwilligers en is in 2022 uitgevoerd. In de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 werd het programma slavernijverleden gecombineerd met het aanbod van *Zwarte Stem* in een extra cultuurmenu. De educatievrijwilligers werden bijgeschoold voor het aanbod 2023-2024 van Kunsteducatie Walcheren met daarin twee programma's: slavernijverleden en Tweede Wereldoorlog, bevrijding en wederopbouw. Beide programma's worden in de eerste helft van 2024 uitgevoerd.

Het Zeeuws Archief zet onverminderd in op contacten met intermediairs. Elk jaar verzorgt het Zeeuws Archief workshops voor PABO-studenten die erop gericht zijn het belang van omgevingsonderwijs onder de aandacht te brengen en het creatieve gebruik van archiefbronnen te stimuleren. Tevens worden PABO-studenten begeleid bij hun scripties. In 2023 werden voor in totaal 90 PABO-studenten 3 workshops *Kaarten als betrouwbare bron* verzorgd.

Voor 50 docenten van het Penta College Rotterdam werden presentaties en rondleidingen door het depot en de expositieruimte verzorgd.

Vanuit de Werkgroep Schotland-Veere werd voor geschiedenisstudenten een online les verzorgd over de Schots-Nederlandse betrekkingen en het belang van archieven voor historisch onderzoek. Voor de Universiteit Gent vakgroep Geschiedenis werd een introductie geschiedenis van de slavenhandel geschiedenis verzorgd met aansluitend een rondleiding door de expositie *Ooggetuigen van de slavenhandel* en een rondleiding door de binnenstad *Middelburg langs sporen van het slavernijverleden*. Voor de Universiteit Gent Vakgroep Letterkunde werd een rondleiding verzorgd door de expositie *Ooggetuigen van de slavenhandel*. Het Zeeuws Archief verzorgde archiefintroducties voor in UCR-studenten docenten van de courses Musicology, Early Modern History, History of capitalism/slavery en intership Van de Venne Zeeuws Museum, waarna studenten onderzoek deden in de Zeeuwse archieven.

Voor de HZ-opleiding Global project and change management werd in het kader van de lessen kwalitatief onderzoek een thematische archiefintroductie verzorgd.

Voor de CSW Middelburg, een school uit Sommelsdijk, en in het kader van een uitwisselingsprogramma *No Colours, No Chains* van Wacherse scholen en Tielt (België) werden tentoonstellingslessen *Ooggetuigen van de slavenhandel* verzorgd, soms gevolgd door een wandeling door Middelburg in het kader van sporen van slavernij. Verder werden voor Nehalennia SSG te Middelburg in het kader van het project *Wereldreis door Middelburg*, migratie lessen verzorgd. Hulp werd geboden papers of profielwerkstukken.

In 2023 werd besloten dat het Zeeuws Archief zal aansluiten bij *Reizen in de Tijd door Zeeland*. Medewerking werd verleend aan: de *Samsam*-special binnen het tijdschrift *Kidsweek* over het thema Slavernij, de *Kenniskast Gedeeld Verleden* in de Zeeuwse Bibliotheek en aan educatieve interviews in relatie tot het slavernijverleden, Typisch Zeeuws, en Van de Perre en wetenschap.

Cursussen en lezingen

In het kader van deskundigheidsbevordering van gebruikers van archieven organiseerde het Zeeuws Archief in samenwerking met de Zeeuwse Volksuniversiteit daadwerkelijk tien cursussen: Digitaal zoeken naar voorouders, Paleografie voor gevorderden, Vlissingen op de kaart, Misdaad en straf, Het

depot, 3D-reconstructies op basis van historische bronnen, Wandeling door Veere 1832, Wegwijs in kadastrale archieven, Wegwijs in het MCC-archief, Paleografie voor beginners.

Verder werd door het Zeeuws Archief meegewerkt aan lezingen en presentaties.

Exposities

Dit verslagjaar werd de expositie *Ooggetuigen van de slavenhandel* uitgebreid met een reflectievideo. In de film reflecteren vier personen op de tentoonstelling aan de hand van een voorwerp. De reflecties verbinden heden, verleden en toekomst. Tevens kwam een Engelstalige tentoonstellingsstekst gereed. In de tentoonstellingsruimte werden verschillende rondleidingen verzorgd. De klimaatvitruines vernieuwd en sommige werden hersteld.

Externe communicatie

Met diverse communicatiemiddelen wil het Zeeuws Archief het bereik van zowel de instelling als de collectie uitbreiden en zich profileren als cultuurhistorisch knooppunt in Zeeland.

- Het presenteren van de instelling en de collectie in woord en beeld;
- Actieve samenwerking met andere erfgoed- en cultuurinstellingen;
- Het organiseren van open dagen, symposia, lezingen, workshops en rondleidingen;
- Het aanreiken van persinformatie, artikelen en publicaties aan media;
- Met interne communicatie bijdragen aan goede onderlinge informatie-uitwisseling, samenwerking en kennisdeling. (toevoeging van team interne communicatie)

Er was aandacht voor de archieven uit het hele werkgebied, dus verspreid over Zeeland.

Het Zeeuws Archief is in 2023 veelvuldig in beeld geweest via de media met de beleidsthema's water en slavenhandel.

Vormgeving

De huisstijl en vormgeving zijn in handen van DAT Bureau. Bij het ontwikkelen van nieuwe producten ontwikkelt de huisstijl mee.

Advertenties, vermeldingen en reclame-uitingen, print en online

Het Zeeuws Archief plaatst als regel geen betaalde advertenties, behoudens enkele langer lopende afspraken waar een tegenprestatie tegenover staat. *Free publicity* voldoet voor de zichtbaarheid.

Zeeuws Archief in de media

Elk jaar wordt een overzicht bijgehouden van het Zeeuws Archief in de media. In 2023:

Zie overzicht ZA in de media 2023. Er was veel aandacht voor de beleidsthema's slavernij en water.

Sociale media

Het Zeeuws Archief maakt actief gebruik van Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn en YouTube. Het bereik is al jaren groot. De inzet wordt afgestemd en per kanaal aangepast op de doelgroep en werking van het platform.

Het bereik is op alle platforms gestegen, zelfs bij X (voorheen Twitter).

- X: 4.522 volgers (4.413 in 2022)
- Facebook: 2.700 volgers (Er wordt door Facebook geen exact aantal aangegeven boven de 2500 volgers)
- Instagram: 1.576 volgers (1.359 volgers in 2022)
- LinkedIn 1.030 volgers (744 volgers in 2022)
- YouTube 169 abonneerders 7.286 views (121 abonneerders 7.300 views in 2022)
- Pinterest en Flickr zijn nog in de lucht, maar worden niet meer actief ingezet.

Nieuwsbrieven

'n Zee van Tijd is vijf keer uitgegeven. Het bereik is 2.781 abonneementen (2.763 in 2022).

Publieksjaarverslag

Het publieksjaarverslag is zowel digitaal als analoog toegezonden aan partners en relaties.

Drukwerk

Er is een nieuwe algemene folder gemaakt *Het geheugen van Zeeland*. De informatie nodigt uit om diepgaandere informatie online te zoeken, maar geeft een goede eerste indruk. De folder voorziet in de behoefte iets te kunnen meegeven aan bezoekers.

Video en multimedia

Er zijn korte filmpjes gemaakt om aan de hand van actuele thema's de archieven voor het voetlicht te brengen, zoals over Schouwen-Duiveland na de watersnoodramp en over de archieven van de Schelde.

Er zijn ook twee video's opgenomen voor het project Nieuw Openbaar. Deze filmpjes worden in 2024 gelanceerd.

Open Dag

De open dag van het Zeeuws Archief stond in het teken van de archieven van de Schelde, getiteld 'Op volle kracht'. Naar schatting bezochten ongeveer 500 bezoekers deze dag, waaronder opvallend veel mensen die het Zeeuws Archief voor het eerst bezochten.

Behalve de rondleidingen in het depot waren er ook ontvangsten voor medewerkers en jubilarissen van Damen Naval, de nieuwe hoofdsponsor van de Vrienden van het Zeeuws Archief.

Open Monumentendag

Het Zeeuws Archief neemt jaarlijks deel aan de Open Monumentendag. Er kwamen 219 bezoekers.

Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief

In 2023 had de stichting 220 betalende donateurs en 21 bedrijfssponsors die de businessclub van de vrienden vormen. Nieuwe hoofdsponsor is Damen Naval.

De Vriendenlezing op de open dag van het Zeeuws Archief is dit jaar gegeven door van dr. René van Stipriaan over Willem van Oranje. Er waren 170 aanwezigen.

Dankzij de Vrienden kon een 18e-eeuws lijnenplan van een fregat worden verworven. Deze ontwerptekening geeft inzicht in de vorm en de bouw van een schip zoals de Middelburgse Commerce Compagnie bouwde.

Tevens is er een nieuwe folder gemaakt.

Magazine

Het Zeeuws Archief maakt een tijdschrift waarin archieven en collecties en onderzoek doen centraal staan. In 2024 zal dit magazine gereed zijn.

Erfgoedsamenwerking

Het Zeeuws Archief is hét cultuur-historisch knooppunt van Zeeland. Die doelstelling wordt mede behaald door de samenwerking met vele partners en samenwerkingsverbanden:

ZCO

Het Zeeuws Archief neemt deel aan het ZCO, het Zeeuws Overleg Culturele Instellingen, waarin afstemming, informatie en overleg tussen de diverse culturele instellingen in Zeeland plaatsvindt.

Overleg Slavernijverleden Zeeland

Het Zeeuws Archief participeert in het Overleg Slavernijverleden Zeeland, om te komen tot het oprichten van het Zeeuws kenniscentrum over het slavernijverleden en de hedendaagse doorwerking daarvan.

Netwerk Slavernijverleden, Ninsee

Het Zeeuws Archief is op verzoek van het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (Ninsee) toegetreden tot het landelijke Netwerk Slavernijverleden. Van daaruit werkt het Zeeuws Archief mee aan de Black Achievement Month en met de Stichting Slavernijmonumenten Zeeland, Keti Koti Zeeland en Stichting Tout Lui Faut.

Zeeuwse Ankers en Erfgoed Zeeland

Erfgoed Zeeland beheert de erfgoedwebsite Zeeuwse Ankers. Voor de content maakt Erfgoed Zeeland gebruik van de actuele content op de website van het Zeeuws Archief. Het Zeeuws Archief wordt door Erfgoed Zeeland betrokken bij beleid en redactie van de erfgoed-site.

In het kwartaalblad Zeeuws Erfgoed van Erfgoed Zeeland heeft het Zeeuws Archief iedere uitgave enkele pagina's om te vullen met een verhaal over het thema.

Stichting Historisch Onderzoek Zeeland

Het Zeeuws Archief participeert in de Stichting Historisch Onderzoek Zeeland en vervult tevens de rol van secretariaat.

Zeeuws Weerzien

De Stichting Zeeuws Weerzien brengt een krant uit die gericht is op ouderen. In de nieuwsberichten komen berichten aan de orde die zij vanuit vroegere tijden zullen herkennen. De redactie wordt gevormd door het Zeeuws Archief, de Zeeuwse Bibliotheek, Erfgoed Zeeland en diverse (oud-)journalisten en andere betrokkenen. De krant wordt vier maal per jaar, in een oplage van 50.000 exemplaren, verspreid over een groeiend aantal distributiepunten in heel Zeeland, waaronder het Zeeuws Archief. De nieuwe richting is dat gespreksgroepen de krant gaan bespreken. Waar mogelijk en indien van toegevoegde waarde, zal het Zeeuws Archief hiervan content opnemen.

Exposities gemeentehuis Veere

Samenwerking tussen het Centrum voor beeldende kunst, vormgeving en architectuur (CBK) Zeeland, de gemeente Veere en het Zeeuws Archief.

KZGW

Het Zeeuws Archief werkt samen met het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen en beheert de historisch topografische atlas Zelandia Illustrata.

Musea, Heemkundige kringen, ZB en erfgoedinstellingen

Het Zeeuws Archief werkt samen met het Zeeuws Museum, de Zeeuwse Bibliotheek, Erfgoed Zeeland, het RIAS, en met diverse andere musea in Zeeland. Voor exposities worden bruiklenen verstrekt.

In de expositie met werk van Neeltje Flipse-Roelse in het Zeeuws Museum wordt verwezen naar de collectie in de beeldbank van het Zeeuws Archief.

Voor de tentoonstelling over Adriaen van de Venne zijn verschillende werken in bruikleen gegeven. Ook met de diverse Zeeuws-Vlaamse heemkundige kringen, het Industrieel museum en het Warenhuis worden de contacten onderhouden.

Voor Schouwen-Duiveland wordt contact onderhouden met de kring Stad en Lande, het Stadhuismuseum Zierikzee, het Watersnoodmuseum en diverse andere musea en erfgoedinstellingen.

Diverse medewerkers van het Zeeuws Archief nemen (ook in hun eigen tijd) bestuurs- en redactielidmaatschappen van erfgoedinstellingen en erfgoedverenigingen in Zeeland voor hun rekening.

Onderwijs

Het Zeeuws Archief werkt samen met de UCR en HZ University of Applied Sciences voor specifieke onderwijsprogramma's.

De Blauwe Lijn

Samenwerkingsverband om waterbouwers en waterstaatsarchieven onder de aandacht te brengen. Het Zeeuws Archief is lid en in het bestuur vertegenwoordigd.

Geheugen van Nederland (NDE)

Per thema wordt door Het geheugen van Nederland een online campagne opgezet met diverse artikelen. Daarvoor levert het Zeeuws Archief content aan die weer verwijst naar de website van het Zeeuws Archief. Dit jaar is er gekozen voor een nieuwe opzet van het initiatief, waarbij de publieksfunctie op een lager pitje is gezet. Navraag leert dat dit in 2024 doorgezet zal gaan worden.

Geopark Schelde Delta

Aspiring Global Geopark Schelde Delta heeft als doel de UNESCO-status te verkrijgen voor de Vlaams-Nederlandse Schelde Delta, waar behalve Zeeland ook een deel Noord-Brabant bij hoort. Daartoe is een partnernetwerk opgericht.

Het Zeeuws Archief is aangesloten bij dit partnernetwerk en biedt de archieven aan voor onderzoek en uitingen van het Geopark. Het Zeeuws Archief was vertegenwoordigd bij de officiële presentatie. Diverse bijeenkomsten zijn bezocht.

VNG-archieffcommissie

De directeur neemt deel aan de VNG-archieffcommissie.

Data-alliantie Zeeland

Het Zeeuws Archief is betrokken bij de samenwerking van de Zeeuwse overheden op het terrein van datagestuurde werken.

Kerngroep Ethisch Beraad

De directeur neemt deel aan het Ethisch Beraad Oorlogsarchieven, een commissie onder het Netwerk Oorlogsbronnen. Doel is om vanuit ethisch opzicht een handelingskader te formuleren over hoe te handelen inzake openbaarheid van gevoelige oorlogsarchieven.

Uitwisseling kennis vakgenoten

Er is een collegiale uitwisseling met collega's in Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen in het Vlaams-Zeeuws archivarissenoverleg.

Met partijen in Zeeuws-Vlaanderen werd regelmatig overlegd over de toegankelijkheid van archieven.

In het DOZA onderhouden de archiefdiensten in Zeeland contact. Het Zeeuws Archief levert de voorzitter.

Local Loyalty Group (Jumbo Supermarkten)

De spaaractie waarbij plaatjes uit de beeldbank van het Zeeuws Archief in het spaaralbum Middelburg door de jaren heen verzameld konden worden, was een groot succes. Tijdens een ruilmiddag in het Zeeuws Archief konden de plaatjes worden uitgewisseld. Hiervoor was veel belangstelling.

Verdere samenwerking

Het Zeeuws Archief werkt samen met en verleent diensten aan het Genealogisch Centrum Zeeland, Werkgroep Cultuur Historie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen (KZGW), de Werkgroep Industrieel Erfgoed, de Heemkundige Kring Walcheren, Omroep Zeeland, het Eddy Hillesum Onderzoekscentrum en de Walcherse Archeologische Dienst.

Huisvesting

- Genealogisch Centrum Zeeland, sinds 2014 opgenomen in de studiezaal van het Zeeuws Archief
- Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen
- Natuurkundig Gezelschap
- Walcherse Archeologische Dienst
- Godshuizen Middelburg
- Roosevelt Institute of American Studies (RIAS)
- Art in Print
- Teeken Akademie
- Kenniscentrum Slavernijverleden Zeeland in oprichting

Wat heeft dit gekost?

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Programma publieksbereik			
Totale lasten	1.293.722	1.313.096	1.195.685
Totale baten	-12.525	-12.550	-12.169
Saldo	1.281.198	1.300.546	1.183.516
Specificatie programma publieksbereik			
	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Salarislasten programma publieksbereik	983.008	998.007	900.558
Materiële lasten programma publieksbereik			
- infocentrum	157.511	157.925	186.315
- web uitingen	115.827	123.712	89.165
- educatie	7.130	10.459	4.105
- externe communicatie	30.247	22.993	15.542
	310.714	315.088	295.127
Baten programma publieksbereik			
- infocentrum	-9.279	-10.250	-9.551
- web uitingen	0	0	0
- educatie	-2.414	-2.300	-1.661
- externe communicatie	-831	0	-956
	-12.525	-12.550	-12.169
Saldo	1.281.198	1.300.546	1.183.516

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Algemene dekkingsmiddelen			
Bijdrage Nationaal Archief	1.566.165	1.566.164	1.388.240
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	1.954.787	1.954.786	1.855.163
Bijdrage DTR/2*€ 50.000+eenmalig € 100.000	50.000	50.000	150.000
Bijdrage Middelburg	553.452	553.452	520.015
Bijdrage Middelburg: e-Depot	89.296	89.296	79.099
Bijdrage Veere	159.465	159.465	149.831
Bijdrage Veere: e-Depot	39.658	39.658	36.204
DVO Provincie Zeeland	682.257	682.257	675.502
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	121.216	121.216	121.216
DVO Waterschap	373.513	373.513	339.557
DVO Waterschap e-depot	40.364	40.364	0
DVO Kapelle	38.118	38.118	34.653
DVO Terneuzen	433.799	433.799	394.362
DVO Terneuzen: e-Depot	113.757	113.757	103.926
DVO Vlissingen	282.835	282.835	257.123
DVO Schouwen-Duiveland	494.272	494.272	449.338
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	71.284	71.284	64.020
DVO Tholen: e-Depot	55.105	55.105	48.308
Overige algemene dekkingsmiddelen	720.127	552.296	295.960
Incidentele baten	0	0	92.682
Totaa! algemene dekkingsmiddelen	7.839.469	7.671.636	7.055.199

Verhuur depot- en kantoorruimte. In 2023 is depotruimte verhuurd aan:

- Gemeente Middelburg (287 meter bestanden die nog niet in aanmerking komen voor archiefwettelijke overbrenging, inclusief 14 meter inzake de WMO en 45 meter Dienst Stadsbeheer)
- Gemeente Veere (70 meter bestanden die nog niet in aanmerking komen voor archiefwettelijke overbrenging)
- Vereniging Zeeuwse Gemeenten (21 meter)
- Stichting de Zeeuwse Ombudsman (7 meter)
- Veiligheidsregio (26 meter)
- Suikerunie (2 meter koude berging)
- Justid (10 meter koude berging)

In 2023 is kantoorruimte verhuurd aan:

- Roosevelt Institute for American Studies
- Walcherse Archeologische Dienst
- Art in Print

Overzicht overhead

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Overhead			
Salarislasten overhead	977.960	987.871	817.096
Overige personeelslasten	167.296	193.105	128.345
Huur Rijksgebouwendienst	390.177	390.177	380.347
Huisvestingslasten	364.096	361.448	235.816
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.411.873	1.411.253	1.331.572
Organisatielasten	305.649	296.952	294.951
Afschrijvingslasten	69.271	70.544	69.341
Rentelasten	10.139	10.139	13.810
Incidentele lasten	0	0	0
Totaal overhead	3.696.462	3.721.489	3.271.278

Overzicht vennootschapsbelasting

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Vennootschapsbelasting			
vennootschapsbelasting	0	0	5.707
Totaal vennootschapsbelasting	0	0	5.707

Overzicht onvoorzien

	Realisatie 2023	2e wijziging Begroting 2023	Realisatie 2022
Onvoorzien	0	0	0

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder weerstandsvermogen wordt in deze jaarverantwoording het volgende verstaan:

- Weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover het Zeeuws Archief kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken.
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Weerstandscapaciteit

Algemene reserve

Het Zeeuws Archief beschikt over een algemene reserve die wordt aangehouden als bufferfunctie voor de exploitatiekosten. Een afwijking in de realisatie wordt in eerste instantie niet verrekend met de partners, maar komt ten gunste of ten laste van de algemene reserve. De algemene reserve mag maximaal 10% van de gezamenlijke bijdragen bedragen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve personeel wordt aangehouden ten behoeve van personeelskosten vanwege langdurig ziekten, eventuele wachtgeldverplichtingen, organisatieveranderingen/reorganisaties, extra opleidingskosten, vervanging tijdens ouderschapsverlof e.d.

Jaarlijks ontvangt het Zeeuws Archief in de lumpsum van OCW een bedrag dat besteed dient te worden aan behoud. Het bedrag dat jaarlijks niet wordt besteed, wordt aan de bestemmingsreserve behoud toegevoegd.

De bestemmingsreserve programma's en digitalisering wordt aangehouden om werkzaamheden die in een bepaald jaar niet zijn uitgevoerd, in een later stadium uit te laten voeren en om digitaliseringsprojecten uit te kunnen voeren.

De bestemmingsreserve bedrijfsvoering betreft een reserve ten behoeve van de algehele bedrijfsvoering van het Zeeuws Archief vanwege zaken die samenhangen met het gebouw, meubilair, tuin, ICT e.d.

Egalisatiereserve

Er kunnen verschillen optreden tussen het vastgestelde indexeringspercentage en het percentage waarmee het prijspeil van de totale lasten van het Zeeuws Archief stijgt. Indien het vastgestelde percentage hoger is dan de reële prijsstijgingen, wordt het meerdere niet teruggevorderd van het Zeeuws Archief. Evenmin wordt in geval van een indexeringspercentage dat lager is dan de reële prijsstijgingen nadere compensatie verleend. Om verschillen meerjarig te kunnen opvangen, heeft het Zeeuws Archief een egalisatiereserve gevormd.

Risico's

Sinds 1 januari 2019 is het Zeeuws Archief zelf verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en instandhouding van het pand in plaats van het Rijksvastgoedbedrijf. Het Zeeuws Archief ontvangt hiervoor een bijdrage van OCW voor het beheer en onderhoud. In 2021 heeft OCW een evaluatie uitgevoerd en uitgesproken bovenstaande regeling te continueren. De daadwerkelijke afspraken hierover worden 2024 afgerond.

De minister van OCW heeft in 2018 een stelselherziening van de RHC's aangekondigd. In 2020 is gecommuniceerd dat de minister per 1 januari 2024 uittreedt uit de gemeenschappelijke regeling.

Inmiddels is dat uitgesteld naar 1 januari 2025. Het beheer van de analoge archieven wordt gedelegeerd aan de RHC's door een delegatiebepaling in de nieuwe Archiefwet. Die treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2025.

Kengetallen

De kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting, jaarrekening en de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument maar zijn bedoeld om de financiële positie van het Zeeuws Archief inzichtelijker te maken.

In onderstaande tabel zijn voor het Zeeuws Archief drie van de vijf verplichte kengetallen opgenomen. De kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn niet van toepassing.

Jaarverslag 2023	Verloop van de kengetallen		
	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Kengetallen			
netto schuldquote	-806,96%	-293,34%	-1114,80%
solvabiliteitsratio	35,79%	14,70%	32,83%
structurele exploitatieruimte	1,95%	-1,93%	2,17%

Het kengetal voor de netto schuldquote bij de realisatie 2022 is aangepast ten opzichte van de jaarverantwoording 2022. Hierin is voor 2022 een netto schuldquote opgenomen van -25,92%. De formule waarmee dit kengetal wordt berekend is in 2022 echter niet juist gehanteerd. Voor deze jaarverantwoording is samen met de accountant nagegaan of de formule nu wel juist is gehanteerd. Dit leidt tot een zeer lage netto schuldquote die komt door onze zeer goede liquiditeitspositie.

Het Zeeuws Archief heeft één geldlening die per 1 juli 2025 volledig is afgelost. De lopende uitgaven, inclusief rente en aflossing van de lening, worden gefinancierd met lopende inkomsten en bijdragen van het Rijk, de gemeente Middelburg, de gemeente Veere en overige bijdragen.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het Zeeuws Archief aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van het Zeeuws Archief) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van het Zeeuws Archief is. Een solvabiliteitsratio van 25% - 40% wordt als gezond gezien. Ten opzichte van voorgaande periodes is de ratio nagenoeg gelijk gebleven.

De structurele exploitatieruimte geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de bijdragen van de GR-partners en de inkomsten van de dienstverleningsovereenkomsten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid en overhead. Een positief

kengetal betekent dat sprake is van een positief saldo tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het Zeeuws Archief is gehuisvest aan het Hofplein te Middelburg in een monumentaal pand met een moderne vleugel. Het pand wordt gehuurd van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en sinds 1 januari 2019 is het Zeeuws Archief verantwoordelijk voor onderhoud, beheer en instandhouding van het pand in plaats van het RVB. Hiertoe is eind 2018 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met het RVB.

Van OCW heeft het Zeeuws Archief in 2023 een bijdrage van € 1.954.787,- ontvangen ten behoeve van huur, beheer, onderhoud en instandhouding. Daarnaast heeft het Zeeuws Archief in 2019 een eenmalig bedrag ontvangen voor achterstallig onderhoud waarvan in 2023 geen gebruik is gemaakt. De huurovereenkomst met het RVB had een looptijd van drie jaar en is in 2022 stilzwijgend verlengd, waarbij de huur enkel eenzijdig op gezegd kan worden door het Zeeuws Archief. Een evaluatie door OCW heeft in 2021 plaatsgevonden en heeft ook in 2022 geleid tot een voortzetting van de overeenkomst. Definitieve stappen naar aanleiding van de evaluatie dient OCW nog te zetten.

Voor het preventief en correctief onderhoud is in mei 2019 voor drie jaar (met twee keer 1 jaar verlengingsmogelijkheid) via een Europese aanbesteding een contract afgesloten met Kuijpers. Zolang Kuijpers de afgesproken KPI's behaalt, wordt dit bedrijf ook ingeschakeld voor projecten onder € 25.000,-. Bij grotere projecten worden meerdere offertes aangevraagd. Voor het beheer en onderhoud vanaf 1 januari 2024 heeft in 2023 een meervoudige onderhandse aanbesteding voor 1 kalenderjaar plaatsgevonden die door de firma Kuijpers is gewonnen. In 2024 vindt een Europese aanbesteding plaats voor een langdurig onderhoudscontract voor drie jaar (met twee keer 1 jaar verlengingsmogelijkheid).

Naast het preventief onderhoud en het algemeen beheer van het vastgoed en het verhelpen van storingen is in 2023 een aantal projecten uitgevoerd en in gang gezet. Waarbij het Zeeuws Archief altijd kijkt naar de meest duurzame maatregelen. Zo zijn de appendages geïsoleerd en is in 2023 gestart met het vervangen van de verlichting met Ledverlichting (466 armaturen) waardoor het Zeeuws Archief zo goed als volledig is overgestapt op Ledverlichting. Naar aanleiding van de pilot met het uitzetten van de ventilatoren in de depots buiten kantooruren volledig is opdracht gegeven dit volledig te automatiseren. Hiervoor moesten extra opnemers geplaatst worden in het depot en moest de software in het gebouwbeheersysteem aangepast worden. Verder zijn er regelbare thermostaatknoppen geplaatst op alle verwarmingen, waardoor de instelling van de temperatuur per kamer beter en centraal geregeld kan worden. Hiervoor moesten ook aanpassingen in het gebouwbeheersysteem worden gedaan. Ook is een elektrische laadpaal bij het Zeeuws Archief geplaatst. Hiervan wordt gebruik gemaakt door een auto-deelbedrijf. De betreffende auto kan gereserveerd worden voor het maken van dienstreizen.

Bouwkundige projecten in 2023 waren het vervangen van de keuken en het schilderen van de achtergevel.

In 2022 is aan een gespecialiseerd extern bedrijf opdracht gegeven onderzoek te doen naar isolatie van het Van de Perrehuis. Ook is in 2022 aan een gespecialiseerd extern bedrijf opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor het Zeeuws Archief om in de toekomst over te stappen naar een andere vorm van warmtegebruik. In 2023 is de rapportage besproken waarin diverse installatieoplossingen worden beschreven, inclusief de bijbehorende investeringen en het rendement dat van de investering verwacht mag worden. Hierbij is rekening gehouden met de isolatie mogelijkheden in het Van de Perrehuis. In 2024 wordt een besluit genomen in relatie tot de benodigde vergunningen.

Door de genomen maatregelen de afgelopen jaren en ook in 2023 ziet het energieverbruik er in de periode 2021-2023 als volgt uit:

Energieverbruik	2021	2022	2023
Elektra			
Energieverbruik Elektra	405.266 KWh	267.829 KWh	225.472 KWh
Terug levering elektra zonnepanelen	0 KWh	12.476 KWh	10.500 KWh
Prijs elektra per KWh incl. belastingen en btw	€ 0,10	€ 0,14	€ 0,42
Kosten elektra incl. btw	€ 41.550,00	€ 37.894,34	€ 94.414,00
Waarvan belastingen	€ 21.575,22	€ 14.207,15	€ 14.838,20
Netwerkkosten elektra incl. btw	€ 15.800,18	€ 11.926,65	€ 16.884,00
Gas			
Energie Gasverbruik	88.172 m3	60.477 m3	60.169 m3
Prijs gas per m3 incl. belastingen en btw	€ 0,74	€ 0,76	€ 1,59
Kosten gas incl. btw	€ 65.228,00	€ 45.982,11	€ 95.958,00
Waarvan belastingen	€ 45.362,24	€ 33.119,15	€ 35.750,19
Netwerkkosten gas incl. btw	€ 2.439,36	€ 2.565,68	€ 3.007,81

Indien de maatregelen niet genomen zouden zijn, dan zouden de kosten voor elektra in 2023 € 76.000 hoger uitvallen.

De inventaris van de depots, de kantoren, het infocentrum, de expositieruimte en het restauratieatelier is eigendom van het Zeeuws Archief. Dit geldt ook voor de ICT-apparatuur.

In 2023 is het meubilair in de studiezaal volledig vervangen en is in de studiezaal een extra boekenkast op maat geplaatst. Verder is een aantal nieuwe bureaustoelen aangeschaft en een goede camera voor het maken van multimedia-filmpjes. Voor de pilot met de ventilatoren is extra meetapparatuur aangeschaft die in volgende jaren gebruikt zullen worden voor handmatige metingen in de diverse depots. Op het gebied van automatisering zijn ten behoeve van het e-Depot en data science zwaardere laptops en een desktop aangeschaft. Verder zijn er laptops, monitoren, en dockingstations aangeschaft.

Deze investeringen worden geactiveerd en lineair afgeschreven. Er wordt pas afgeschreven als de investering volledig is afgerond.

Paragraaf Verbonden partijen

Het Zeeuws Archief is als gemeenschappelijke regeling een verbonden partij voor:

- het ministerie van OCW
- de gemeente Middelburg
- de gemeente Veere

Verder heeft het Zeeuws Archief dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgesloten met:

- de provincie Zeeland
- het waterschap Scheldestromen
- de gemeente Terneuzen
- de gemeente Vlissingen
- de gemeente Schouwen-Duiveland
- de gemeente Kapelle
- de gemeente Tholen

In de DVO's is vastgelegd dat de samenwerking periodiek wordt geëvalueerd. Doel is om zicht te krijgen op de uitvoering van de afspraken zoals die zijn overeengekomen, met aandacht voor de manier waarop de uitvoering verloopt en hoe de partners dit ervaren. De DVO met de gemeente Schouwen-Duiveland is in 2023 voor het eerst tussentijds geëvalueerd. De bevindingen van de evaluatie zijn positief. De evaluatie van de samenwerking met de provincie Zeeland is voorbereid. Deze wordt afgerond in 2024.

Het Zeeuws Archief is lid van organisaties, zoals de landelijke vakorganisatie KVAN/BRAIN, Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties WSGO.

Paragraaf financiering

Wettelijk kader

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) heeft als belangrijkste uitgangspunten het bevorderen van een solide financieringswijze met als doel het voorkomen van grote fluctuaties in de rentelasten, het bevorderen van transparantie, het bevorderen van de kredietwaardigheid en het beheersen van renterisico's. Het beheersen van risico's uit zich concreet in de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het uitzetten van gelden en afsluiten van leningen met een prudent karakter. Daarnaast zijn gemeenschappelijke regelingen verplicht tot het hebben van een treasurystatuut. Het statuut heeft onder andere als oogmerk de kwaliteit van de uitvoering van de treasuryfunctie te verhogen alsmede de transparantie van het besluitvormingsproces te verbeteren. Dit statuut is in 2016 vastgesteld en zal in 2024 worden geactualiseerd.

Kasstroom

De bevoorschotting vanuit het Rijk heeft in 2023 per kwartaal plaatsgevonden en vanuit de gemeente Middelburg maandelijks. De gemeente Veere heeft in april 2023 in een keer het jaarlijks voorschot uitbetaald.

De salariskosten zijn door de gemeente Middelburg maandelijks halverwege de volgende maand in rekening gebracht en door het Zeeuws Archief binnen twee weken aan de gemeente Middelburg betaald. De huurkosten zijn door RVB per kwartaal in rekening gebracht en door het Zeeuws Archief betaald.

Kasgeldlimiet

Onder kasgeldlimiet wordt de ruimte verstaan die overheidsorganisaties hebben om zaken met kort geld (rentetypische looptijd korter dan 1 jaar) te financieren. Deze is bij ministeriële regeling bepaald als percentage van de totale lasten. Voor openbare lichamen is dit percentage bepaald op minimaal 8,2%. Doel van deze limiet is het beperken van de vlottende schuld. Concreet betekent dit voor het Zeeuws Archief dat wanneer de vlottende schuld een stand van € 615.793 (8,2% van € 7.509.674 o.b.v. de begroting 2023) overschrijdt, er geconsolideerd (dat is financieringsmiddelen omzetten van korte naar lange termijn) moet worden. Opgemerkt wordt daarbij nog dat er een minimum geldt van € 300.000. Het Zeeuws Archief voldoet aan deze norm, omdat er een financieringsoverschot is. Daarnaast heeft het Zeeuws Archief geen kortlopende leningen.

Renterisico

Het renterisico op de vaste schuld is de mate waarin het saldo van rentelasten en rentebaten verandert door wijzigingen in het percentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van 1 jaar of langer. Het renterisico is afhankelijk van of de geldverstrekker de rente kan wijzigen op basis van de leningsvoorwaarden (renteherziening) en of we bij afloop van de lening een nieuwe lening aan moeten gaan waardoor we een andere rente krijgen (herfinanciering).

De renterisiconorm 2023 is voor het Zeeuws Archief 20% van het begrotingstotaal per 1 januari, dus 20% van € 7.509.674,- = € 1.501.934,-. Het Zeeuws Archief zit hier ruim onder met de lening waar 31 december 2023 nog € 137.055,- van over was.

Leningen

Per 1 juli 2000 is een annuïteitenlening afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten die per 1 juli 2025 afloopt:

- * 25-jarige lening met een rentepercentage van 6,02% en een jaarlijks contractueel te betalen bedrag van 74.775,89 Euro.

Financiering van de investeringsuitgaven

In 2023 is geïnvesteerd in ICT-middelen, audiovisuele middelen, meubilair en apparatuur voor restauratie en behoud. Het Zeeuws Archief beschikte in 2023 over voldoende liquide middelen en hoefde voor deze investeringsuitgaven geen lening aan te gaan.

Uitzettingen

Vanaf december 2013 zijn decentrale overheden en gemeenschappelijke regelingen verplicht om bij het Rijk te gaan schatkistbankieren op grond van de wet verplicht schatkistbankieren van 4 juli 2013 (ingangdatum 14 december 2013). Dat heeft gevolgen voor de uitzettingen van het Zeeuws Archief. Sinds 1 juli 2021 dienen (tijdelijke) extra middelen boven een bedrag van € 1.000.000,- (gerekend op kwartaalbasis) bij de schatkist te worden ondergebracht. In 2023 ontving het Zeeuws Archief € 189.852,- aan rente.

Paragraaf bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Personeel

Per 31 december 2023 werkten in totaal 63 personen bij het Zeeuws Archief met een vast of tijdelijk dienstverband. Deze vervulden op dat moment 51,04 fte. Dit betreft 42,59 fte met een vast dienstverband en 8,44 fte met een tijdelijk dienstverband, waarvan 6,22 fte met kans op een vast dienstverband. De totale salarislasten voor vast en tijdelijk personeel bedroegen in 2023 € 3.961.102,-. Daarnaast is voor een bedrag van € 225.515,- aan uitzendkrachten/gedetacheerden ingehuurd voor receptie- en behoudswerkzaamheden, depotwerkzaamheden locatie Zierikzee, metamorfozeprojecten en voor een coördinator publieksbereik.

De salarisadministratie is uitbesteed aan de gemeente Middelburg. Jaarlijks brengt de gemeente Middelburg hiervoor door middel van een factuur kosten in rekening. Verder wordt voor de uitkering van een bovenwettelijke uitkering gebruik gemaakt van de diensten van VismaRaet. Daarnaast maakt het Zeeuws Archief gebruik van MKbasics in verband met ziekteverzuim-aangelegenheden maar ook voor werkplekonderzoeken en overige arbo-aangelegenheden.

Het ziekteverzuimpercentage onder de medewerkers met een vast en tijdelijk dienstverband bij het Zeeuws Archief bedroeg in 2023 1,97% gecorrigeerd voor langdurig zieken (inclusief langdurig zieken is het percentage 5,93%). De ziekmeldingsfrequentie bedroeg in 2023 1,13.

Vrijwilligers

In 2023 verrichtten vrijwilligers zowel op locatie in Middelburg en Zierikzee, als op afstand de volgende werkzaamheden: (nader) toegankelijk maken van archieven en collecties (waaronder de gemeentelijke kunstverzamelingen), vertalen van teksten in het Engels, scannen van archiefstukken, transcriberen van oude handschriften, genealogische informatie toegankelijk maken en inlichtingen verstrekken, educatie-activiteiten, beantwoorden van reacties Zeeuwen Gezocht, scannen en beschrijven van beeldmateriaal en onderhoud van scheepsmodellen. De vrijwilligers werden begeleid door medewerkers van het Zeeuws Archief.

Interne communicatie

Het team Interne Communicatie heeft bijgedragen aan een goede onderlinge informatie-uitwisseling, samenwerking en kennisdeling. Door de groei van het Zeeuws Archief naar 70 medewerkers en 80 vrijwilligers is de behoefte aan interne communicatie groot.

- Teams en project-/werkgroepen bevorderen de samenwerking en kennisdeling.
- Algemene personeels-informatiebijeenkomsten (API) worden tenminste vier maal per jaar gehouden. Hierin informeren directie en medewerkers elkaar over voor de organisatie belangrijke ontwikkelingen, actueel nieuws, projecten, activiteiten, plannen, werkprocessen, etc.
- SharePoint wordt actief gebruikt voor de onderlinge informatievoorziening over actueel nieuws, activiteiten, werkafspraken en personeelszaken.
- Er is een Lief en Leed beleid.
- MT-Klein (wekelijks): de agenda, hoofdpunten en notulen worden gepubliceerd.
- MT-Groot (maandelijks): het verslag wordt gepubliceerd.
- Er is een introductieprogramma voor nieuwe medewerkers.
- Er worden activiteiten voor vrijwilligers georganiseerd, zoals de vrijwilligersdag. Daarnaast ontvangen vrijwilligers een kaart op de landelijke vrijwilligersdag en worden zij uitgenodigd voor de eindejaarsbijeenkomst.

- Er worden activiteiten voor het personeel georganiseerd, zoals het personeelsuitje, BBQ en de eindejaarsbijeenkomst.
- Er is een zomerkrant van en voor collega's.
- Er zijn interne gespreksgroepen georganiseerd, met als thema slavernij.
- Er is een personeelsvereniging.

Medezeggenschap

In 2023 heeft de directeur regelmatig overlegd met de ondernemingsraad van het Zeeuws Archief.

Bestuurlijke organisatie

Het dagelijks bestuur bestaat uit de heer drs. A.J. Koppejan, voorzitter en rijksbestuurder, mr. E. Smit, wethouder Middelburg en de heer mr. R.J. van der Zwaag, burgemeester Veere, in mei opgevolgd door burgemeester drs. F. Schouwenaar. Zij maken ook deel uit van het algemeen bestuur, dat verder bestaat uit de heer drs. F.W. Weisglas, rijksbestuurder, mevrouw mr. M.M.D. Vermue-Vermue, rijksbestuurder en door de heer mr. ing. R.A.J. Schonis, wethouder Middelburg.

Huisvesting

Zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Begrotingsrechtmatigheid

Uit de programmarekening blijken de gerealiseerde lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen bij geen van de drie programma's te zijn overschreden en ook niet bij de overhead.

Jaarrekening 2023

BALANS PER 31 DECEMBER 2023
(voor bestemming van het resultaat)

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
ACTIVA		
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	516.325	450.288
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>		
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	182.949	357.272
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	6.470.173	5.322.972
Overige vorderingen	50.030	5.805
	6.703.152	5.686.048
Liquide middelen	105.980	114.864
Overlopende activa	132.307	342.649
TOTAAL ACTIVA	7.457.763	6.593.849
PASSIVA		
<u>Vaste passiva</u>		
<i>Eigen Vermogen</i>		
Algemene reserve	181.328	181.328
Bestemmingsreserve personeel	335.905	335.905
Bestemmingsreserve behoud	209.665	209.665
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering	341.998	341.998
Bestemmingsreserve programma's en digitalisering	1.178.886	952.034
Egalisatiereserve	198.495	198.495
Onverdeeld resultaat	2.335	140.665
	2.448.612	2.360.090
Voorzieningen	2.971.419	2.373.373
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		
25-jarige annuïteitenlening	137.055	199.803
	137.055	199.803
Totaal vaste passiva	5.557.086	4.933.265
<u>VLOTTENDE PASSIVA</u>		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Overige schulden	223.370	754.556
	223.370	754.556

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2023</u>
	€	€
<i>Overlopende passiva</i>		
Nog te betalen bedragen	866.259	184.153
De van het Rijk ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel.	332.840	336.881
Overige vooruit ontvangen bedragen	<u>478.208</u>	<u>384.994</u>
	1.677.307	906.029
TOTAAL PASSIVA	<u>7.457.763</u>	<u>6.593.849</u>

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN IN DE
JAARREKENING 2023

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
BATEN EN LASTEN				
<i>Programma beheer</i>				
Totale lasten	820.294	881.005	1.033.665	783.528
Totale baten	-61.114	-63.300	-61.075	-60.877
Saldo	759.180	817.705	972.590	722.651
<i>Programma informatie en kennis</i>				
Totale lasten	2.000.458	2.058.451	1.865.266	1.967.259
Totale baten	-71.158	-75.280	-20.000	-331.877
Saldo	1.929.299	1.983.171	1.845.266	1.635.382
<i>Programma publieksbereik</i>				
Totale lasten	1.293.722	1.313.096	1.217.455	1.195.685
Totale baten	-12.525	-12.550	-9.000	-12.169
Saldo	1.281.198	1.300.546	1.208.455	1.183.516
<i>Saldo uitvoering programma's</i>				
Totale lasten	4.114.474	4.252.552	4.116.386	3.946.472
Totale baten	-144.797	-151.130	-90.075	-404.923
Saldo	3.969.677	4.101.422	4.026.311	3.541.549
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>				
Bijdrage Nationaal Archief	-1.566.165	-1.566.164	-1.336.951	-1.388.240
Bijdrage Nationaal Archief: huur, beheer en onderhoud	-1.954.787	-1.954.786	-1.761.945	-1.855.163
Bijdrage DTR/2*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	-150.000
Bijdrage Middelburg	-553.452	-553.452	-500.785	-520.015
Bijdrage Middelburg: e-Depot	-89.296	-89.296	-79.099	-79.099
Bijdrage Veere	-159.465	-159.465	-144.290	-149.831
Bijdrage Veere: e-Depot	-39.658	-39.658	-36.204	-36.204
DVO Provincie Zeeland	-682.257	-682.257	-695.767	-675.502
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	-121.216	-121.216	-121.216	-121.216
DVO Waterschap	-373.513	-373.513	-349.744	-339.557
DVO Waterschap e-depot	-40.364	-40.364		
DVO Kapelle	-38.118	-38.118	-35.692	-34.653
DVO Terneuzen	-433.799	-433.799	-406.193	-394.362
DVO Terneuzen: e-Depot	-113.757	-113.757	-103.926	-103.926
DVO Vlissingen	-282.835	-282.835	-264.836	-257.123
DVO Schouwen-Duiveland	-494.272	-494.272	-462.818	-449.338
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	-71.284	-71.284	-64.020	-64.020
DVO Tholen: e-Depot	-55.105	-55.105	-48.308	-48.308
Overige algemene dekkingsmiddelen	-720.127	-552.296	-187.325	-295.960
Incidentele baten	0	0	0	-92.682
	-7.839.469	-7.671.636	-6.649.120	-7.055.199

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
<i>Overzicht overhead</i>				
Salarislasten overhead	977.960	987.871	861.210	817.096
Overige personeelslasten	167.296	193.105	158.704	128.345
Huur Rijksgebouwendienst	390.177	390.177	391.758	380.347
Huisvestingslasten	364.096	361.448	329.559	235.816
Huisvestingslasten beheer en onderhoud	1.411.873	1.411.253	1.224.987	1.331.572
Organisatielasten	305.649	296.952	337.909	294.951
Afschrijvingslasten	69.271	70.544	68.023	69.341
Rentelasten	10.139	10.139	10.139	13.810
Incidentele lasten	0	0	0	0
	<u>3.696.462</u>	<u>3.721.489</u>	<u>3.382.290</u>	<u>3.271.278</u>
<i>Vennootschapsbelasting</i>	0	0	1.000	5.707
<i>Onvoorzien</i>	0	0	10.000	0
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	173.330	-151.275	-770.478	236.665
<i>Toevoegingen aan reserves</i>				
Algemene reserve	0	50.000	0	0
Bestemmingsreserve personeel	0	0	0	96.000
Bestemmingsreserve behoud	0	0	0	0
Bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering	170.995	170.995	0	0
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering	0	0	0	0
Egalisatiereserve	0	0	0	0
	<u>170.995</u>	<u>220.995</u>	<u>0</u>	<u>96.000</u>
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>				
Algemene reserve	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personeel	0	-80.000	-87.213	0
Bestemmingsreserve behoud	0	0	-98.304	0
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering	0	0	-75.000	0
Egalisatiereserve	0	0	-86.500	0
Bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering	0	-292.270	-423.461	0
	<u>0</u>	<u>-372.270</u>	<u>-770.478</u>	<u>0</u>
RESULTAAT	2.335	0	0	140.665

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

Het openbaar lichaam Het Zeeuws Archief heeft, conform artikel 2 lid 2 van de regeling Het Zeeuws Archief ten doel de belangen van de minister en de gemeenten Middelburg en Veere bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden die berusten in de rijksarchiefbewaarplaats in de provincie Zeeland en in de gemeentelijke archiefbewaarplaatsen van Middelburg en Veere in gezamenlijkheid te behartigen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is voor wat betreft de waardering van de activa en passiva opgemaakt op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

De waardering en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met per categorie vastgestelde lineaire afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen een nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Bestemmingsreserves

Personeel

Dit betreft een reserve ten behoeve van personeelskosten vanwege vervanging langdurig zieken, eventuele wachtgeldverplichtingen, organisatieverandering/reorganisaties, opleidingskosten, vervanging tijdens ouderschapsverlof, verlofsparen e.d.

Behoud

Jaarlijks ontvangt het Zeeuws Archief in de lumpsum een bedrag dat besteed dient te worden aan behoud. Het bedrag dat jaarlijks niet besteed wordt, wordt aan deze bestemming toegevoegd.

Bedrijfsvoering

Dit betreft een reserve ten behoeve van de algehele bedrijfsvoering van het Zeeuws Archief.

Programma's

Dit betreft een reserve ten behoeve van de diverse programma's voor werkzaamheden die in een bepaald jaar niet zijn uitgevoerd, in een later stadium uit te laten voeren.

Digitalisering

De bestemmingsreserve digitalisering wordt aangehouden om digitaliseringsprojecten uit te kunnen voeren.

Egalisatiereserve

Dit betreft een fonds om schommelingen tussen het vastgestelde indexeringspercentage en het percentage waarmee het prijspeil van totale lasten van het Zeeuws Archief stijgt te kunnen opvangen.

Voorziening beheer en onderhoud gebouw

De voorziening beheer en onderhoud gebouw wordt op basis van het MOIP gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening spaarverlof

In de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties is geregeld dat een werknemer zonder fiscale gevolgen maximaal 3.600 uur verlof mag sparen bovenop het wettelijke verlof waar ze recht op hebben. Dit verlof kan een werknemer op een later moment inzetten voor bijvoorbeeld een sabbatical of om eerder te stoppen met werken. Voor het gespaarde spaarverlof is een voorziening getroffen die wordt aangewend op het moment dat een medewerker het spaarverlof opneemt. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde op basis van de daadwerkelijke aantal gespaarde uren x tarief.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het boekjaar, ongeacht of zij tot uitgaven en ontvangsten in het boekjaar hebben geleid. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden in de jaarrekening verwerkt indien zij bekend zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening.

Baten

Onder baten worden verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en diensten, onder aftrek van kortingen en dergelijke. Tevens worden hieronder verstaan de over het verslagjaar verstrekte bijdragen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de gemeente Middelburg en de gemeente Veere.

Bijzondere baten en lasten

Bijzondere baten en lasten vloeien voort uit handelingen en gebeurtenissen die zich onderscheiden van de normale bedrijfsactiviteiten en derhalve van incidentele aard zijn.

Pensioenen

Het Zeeuws Archief heeft een pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan een pensioenuitvoerder (ABP). De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt op 31 december 2023 volgens opgave van het fonds 110,5%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft de gemeenschappelijke regeling bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	Materiële vaste activa
<i>Boekwaarde per 1 januari</i>	
Aanschaffingswaarde	1.744.697
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	<u>-1.294.410</u>
	450.287
<i>Mutaties</i>	
Investeringsen	219.564
Afschrijvingen	<u>-153.529</u>
	66.036
<i>Boekwaarde per 31 december</i>	
Aanschaffingswaarde	1.867.073
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	<u>-1.350.748</u>
	516.325

In de cumulatieve aanschafwaarden en afschrijvingen zijn geheel afgeschreven activa niet meer begrepen

<i>Afschrijvingspercentages</i>	%
Materiële activa	4-10-20

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
<i>a. Vorderingen op openbare lichamen</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	<u>182.949</u>	<u>357.272</u>
	182.949	357.272
<i>b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist</i>		
Schatkistrekening	<u>6.470.173</u>	<u>5.322.972</u>
	6.470.173	5.322.972

Drempelbedrag is € 1.000.000,- per kwartaal

Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist
aangehouden middelen:

Kwartaal 1	183.317	135.417
Kwartaal 2	243.372	128.272
Kwartaal 3	114.699	260.367
Kwartaal 4	275.484	470.817

c. Overige vorderingen

Debiteuren

Stand per 31 december	50.030	5.805
Af: voorziening voor oninbaarheid	<u>0</u>	<u>0</u>
	50.030	5.805

Overige vorderingen	0	0
----------------------------	----------	----------

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
<u>Liquide middelen</u>		
ING betaalrekening	104.939	112.823
Betalingen onderweg	0	0
Creditcard	-192	-43
Kas	1.233	2.085
	<u>105.980</u>	<u>114.864</u>
<u>Overlopende activa</u>		
Nog te ontvangen bijdrage kosten PO en OMC	429	27.879
Nog te ontvangen opbrengsten zakelijke dienstverlening	16.545	143.702
Eindafrekening Metamorfoze Indisch erfgoed	19.705	0
Nog te ontvangen huur depots en huur kantoorruimte	9.678	7.854
Overig nog te ontvangen bedragen	1.369	564
Archief 2020	1.815	1.815
Vooruitbetaald bouw vitrines expositieruimte	0	46.771
Vooruitbetaald huur kopieerapparatuur	4.655	4.257
Vooruitbetaald licenties	39.419	35.481
Vooruitbetaald automatiseringskosten	4.395	2.336
Vooruitbetaald verzekeringen	24.736	22.252
Vooruitbetaald digitaliseringskosten	0	35.708
Vooruitbetaald beveiliging	3.987	3.976
Vooruitbetaald personeelskosten	974	3.624
Vooruitbetaald arbo	2.801	2.155
Vooruitbetaald abonnementen/contributie	379	2.268
Overige vooruitbetaalde bedragen	1.419	2.008
	<u>132.307</u>	<u>342.649</u>
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	181.328	181.328
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>181.328</u>	<u>181.328</u>
Bestemmingsreserve personeel		
Saldo per 1 januari	335.905	239.905
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Dotatie	0	96.000
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>335.905</u>	<u>335.905</u>
Bestemmingsreserve behoud		
Saldo per 1 januari	209.665	209.665
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>209.665</u>	<u>209.665</u>

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Bestemmingsreserve bedrijfsvoering		
Saldo per 1 januari	341.998	341.998
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>341.998</u>	<u>341.998</u>
Bestemmingsreserve programma's en digitalisering		
Saldo per 1 januari	952.034	932.442
Vastgestelde resultaatverdeling	55.857	19.592
Dotatie	170.995	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>1.178.886</u>	<u>952.034</u>
Egalisatiereserve		
Saldo per 1 januari	198.495	198.495
Vastgestelde resultaatverdeling	0	0
Dotatie	0	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>198.495</u>	<u>198.495</u>
Onverdeeld resultaat	2.335	140.665
Saldo Eigen vermogen	2.448.612	2.360.090

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
Voorzieningen		
Voorziening Beheer en onderhoud		
Saldo per 1 januari	2.373.373	1.801.587
Dotatie	1.954.787	1.855.163
Onttrekking	-1.441.549	-1.283.377
Saldo per 31 december	<u>2.886.611</u>	<u>2.373.373</u>
Voorziening verlofsparen		
Saldo per 1 januari	0	0
Dotatie	84.808	0
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	<u>84.808</u>	<u>0</u>
Saldo Voorzieningen	2.971.419	2.373.373

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Schulden op lange termijn

De annuïteitenlening is verstrekt door de nv Bank Nederlandse Gemeenten en is aangegaan op 1 juli 2000. Jaarlijks wordt per 1 juli afgelost.

25-jarige annuïteitenlening, rentepercentage 6,02%

Saldo per 1 januari	199.803	258.988
Aflossing	-62.748	-59.185
Saldo per 31 december	<u>137.055</u>	<u>199.803</u>

Totaal schulden op lange termijn	137.055	199.803
---	----------------	----------------

De langlopende deel (> 5jaar) van de 25-jarige lening bedraagt per 31 december 2023 € nihil.

De aflossingsverplichting voor het komende boekjaar bedraagt per 31 december 2023 € 66.525.

De resterende looptijd van de annuïteitenlening is 2 jaar

De totale rentelast voor deze lening bedraagt over 2023 € 10.139.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2022</u>
	€	€
VLOTTENDE PASSIVA		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Overige schulden	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Crediteuren		
Stand per 31 december	223.370	754.556
	<u>223.370</u>	<u>754.556</u>
<u>Overlopende passiva</u>		
Nog te betalen omzetbelasting	119.292	142.273
Nog te betalen vennootschapsbelasting	0	-5.707
Nog te betalen rentelasten annuïteitenlening	4.125	6.014
Nog te betalen digitaliseringskosten	29.562	0
Nog te betalen onderhoudskosten gebouw	2.133	0
Nog te betalen accountantskosten	15.125	14.520
Nog te betalen vacatiegeld	3.481	1.428
Nog te betalen energiekosten december	17.095	11.320
Nog te betalen kosten uitzendkrachten	0	2.149
Nog te betalen kosten website	448	1.038
Nog te betalen inhuur externe bureaus	1.064	4.090
Nog te betalen kosten archiefbank	0	5.354
Nog te betalen salariskosten	667.189	0
Overige nog te betalen bedragen	6.745	1.674
	<u>866.259</u>	<u>184.153</u>
De van het Rijk ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel (Werkzaamheden huisvesting)	332.840	336.881
	<u>332.840</u>	<u>336.881</u>
Cultuur Historisch Fonds Middelburg	3.798	5.591
Tentoonstelling Veere	612	612
Vooruitontvangen projectgeld Metamorfoze Zeeuwse familie Archieven	54.680	112.899
Vooruitontvangen projectgeld Metamorfoze Zeeuwse Ambachtsheerlijkheden	158.871	0
Vooruitontvangen projectgeld Lokaal besturen tussen bezetter en burger	146.881	177.022
Vooruitontvangen salarisgaranties	57.453	72.967
Vooruitontvangen zakelijke dienstverlening	9.600	9.600
Vooruitontvangen bijdrage Yara Sluiskil	40.661	0
Vooruitontvangen bijdrage NA tbv ontwikkeling RHC's	5.652	6.303
	<u>478.208</u>	<u>384.994</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige verplichting

Het Zeeuws Archief heeft eind 2018 een nieuwe huurovereenkomst afgesloten met het Rijksvastgoedbedrijf, onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De overeenkomst heeft een looptijd van drie jaar en wordt stilzwijgend verlengd. De huur bedraagt € 390.177,- per jaar (prijspeil 2023).

Het Zeeuws Archief heeft per 1 juli 2020 een overeenkomst afgesloten voor de huur van printers en kopieermachines. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 72 maanden. De huur bedraagt € 16.943 per jaar inclusief btw.

TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
Programma beheer				
<i>Lasten</i>				
Inrichting depot en klimaatbeheersing	57.522	57.449	50.699	51.191
Conserveren en restaureren	51.533	56.457	122.954	44.326
Stadhuiscollecties	75	500	500	0
e-Depot	100.061	155.713	159.054	99.731
	<u>209.191</u>	<u>270.119</u>	<u>333.207</u>	<u>195.248</u>
Doorbelaste salariskosten	611.103	610.886	700.458	588.280
<i>Totaal lasten programma beheer</i>	<i>820.294</i>	<i>881.005</i>	<i>1.033.665</i>	<i>783.528</i>
<i>Baten</i>				
Stadhuiscollectie gemeente Middelburg	-17.461	-19.355	-17.450	-17.393
Stadhuiscollectie gemeente Veere	-43.653	-43.945	-43.625	-43.484
e-Depot	0	0	0	0
	<u>-61.114</u>	<u>-63.300</u>	<u>-61.075</u>	<u>-60.877</u>
<i>Totaal baten programma beheer</i>	<i>-61.114</i>	<i>-63.300</i>	<i>-61.075</i>	<i>-60.877</i>
<i>Incidentele baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo programma beheer	759.180	817.705	972.590	722.651
Programma informatie en kennis				
<i>Lasten</i>				
Relatiebeheer, inspectie en acquisitie	107.583	115.277	4.500	5.495
Primair toegankelijk maken	101.030	106.767	209.311	61.685
Nader toegankelijk maken	50.626	54.523	48.500	16.397
Digitalisering	235.404	250.792	273.750	138.784
Dienstverleningsovereenkomsten	116.247	121.265	46.318	125.823
Zakelijke dienstverlening	537	0	0	247.004
	<u>611.427</u>	<u>648.624</u>	<u>582.379</u>	<u>595.188</u>
Doorbelaste salariskosten	1.389.031	1.409.828	1.282.887	1.372.071
<i>Totaal lasten programma informatie en kennis</i>	<i>2.000.458</i>	<i>2.058.451</i>	<i>1.865.266</i>	<i>1.967.259</i>
<i>Baten</i>				
Opbrengsten zakelijke dienstverlening	-71.158	-75.280	-20.000	-331.877
	<u>-71.158</u>	<u>-75.280</u>	<u>-20.000</u>	<u>-331.877</u>
<i>Totaal baten programma informatie en kennis</i>	<i>-71.158</i>	<i>-75.280</i>	<i>-20.000</i>	<i>-331.877</i>
<i>Incidentele baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo programma informatie en kennis	1.929.299	1.983.171	1.845.266	1.635.382

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
Programma publieksbereik				
<i>Lasten programma publieksbereik</i>				
infocentrum	157.511	157.925	120.343	186.315
Website	115.827	123.712	123.425	89.165
Educatie	7.130	10.459	14.000	4.105
Externe communicatie	30.247	22.993	29.988	15.542
	<u>310.714</u>	<u>315.088</u>	<u>287.757</u>	<u>295.127</u>
Doorbelaste salariskosten	983.008	998.007	929.697	900.558
<i>Totaal lasten programma publieksbereik</i>	<i>1.293.722</i>	<i>1.313.096</i>	<i>1.217.455</i>	<i>1.195.685</i>
<i>Baten programma publieksbereik</i>				
infocentrum	-9.279	-10.250	-9.000	-9.551
Website	0	0	0	0
Educatie	-2.414	-2.300	0	-1.661
Externe communicatie	-831	0	0	-956
	<u>-12.525</u>	<u>-12.550</u>	<u>-9.000</u>	<u>-12.169</u>
<i>Totaal baten programma publieksbereik</i>	<i>-12.525</i>	<i>-12.550</i>	<i>-9.000</i>	<i>-12.169</i>
<i>Incidentele baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo programma publieksbereik	1.281.198	1.300.546	1.208.455	1.183.516

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
Overzicht algemene dekkingsmiddelen				
<i>Bijdragen</i>				
Bijdrage Nationaal Archief	1.566.165	-1.566.164	-1.336.951	-1.388.240
Bijdrage Nationaal Archief: huur/beheer en onderhoud	1.954.787	-1.954.786	-1.761.945	-1.855.163
Bijdrage DTR/2*€ 50.000+eenmalig € 100.000	-50.000	-50.000	-50.000	-150.000
Bijdrage Middelburg	-553.452	-553.452	-500.785	-520.015
Bijdrage Middelburg: e-Depot	-89.296	-89.296	-79.099	-79.099
Bijdrage Veere	-159.465	-159.465	-144.290	-149.831
Bijdrage Veere: e-Depot	-39.658	-39.658	-36.204	-36.204
DVO Provincie Zeeland	-682.257	-682.257	-695.767	-675.502
DVO Provincie Zeeland: e-Depot	-121.216	-121.216	-121.216	-121.216
DVO Waterschap	-373.513	-373.513	-349.744	-339.557
DVO Waterschap e-depot	-40.364	-40.364	0	
DVO Kapelle	-38.118	-38.118	-35.692	-34.653
DVO Terneuzen	-433.799	-433.799	-406.193	-394.362
DVO Terneuzen: e-Depot	-113.757	-113.757	-103.926	-103.926
DVO Vlissingen	-282.835	-282.835	-264.836	-257.123
DVO Schouwen-Duiveland	-494.272	-494.272	-462.818	-449.338
DVO Schouwen-Duiveland: e-Depot	-71.284	-71.284	-64.020	-64.020
DVO Tholen: e-Depot	-55.105	-55.105	-48.308	-48.308
	<u>7.119.342</u>	<u>-7.119.340</u>	<u>-6.461.795</u>	<u>-6.666.557</u>
<i>Depotverhuur</i>				
Gemeente Middelburg	-10.671	-10.670	-9.991	-9.700
Gemeente Veere	-2.603	-2.602	-2.437	-2.366
VZG	-781	-781	-731	-710
Justid	-1.302	-1.302	-1.219	-1.184
Suikerunie	-259	-259	-242	-235
Zeeuwse Ombudsman	-335	-260	-244	-237
Veiligheidsregio Zeeland	-967	-967	-905	-879
	<u>-16.916</u>	<u>-16.841</u>	<u>-15.769</u>	<u>-15.310</u>
<i>Verhuur kantooruimte</i>				
Walcherse archeologische dienst	-13.342	-13.038	-12.208	-11.853
RIAS	-39.232	-39.232	-36.735	-35.666
Art in Print	-17.278	-17.278	-16.178	-15.707
	<u>-69.852</u>	<u>-69.548</u>	<u>-65.122</u>	<u>-63.226</u>
<i>Rentebaten</i>				
Rentebaten	-189.853	-178.000	0	-16.829
<i>Overige baten</i>				
Verrekening BTW	-176.841	-129.568	-76.000	-59.904
Eindafrekening projecten	-19.713	-20.962	-30.000	-145.609
Overige baten en lasten	-246.952	-137.377	-434	4.916
	<u>-443.506</u>	<u>-287.907</u>	<u>-106.434</u>	<u>-200.596</u>
<i>Incidentele baten en lasten</i>	0	0	0	-92.682

Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen

7.839.469 -7.671.636 -6.649.120 -7.055.199

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
Overzicht overhead				
<i>Overige personeelskosten</i>				
Uitzendkrachten	22.416	25.000	0	0
Bovenwettelijke uitkering	8.569	16.000	16.000	14.312
Dotatie voorziening verlofsparen	0	10.000	0	0
Doorbelaste kosten	-15.514	-15.514	-15.648	-16.974
Verzorging salarisadministratie	26.388	27.500	24.726	24.878
ARBO	12.775	12.400	9.057	12.368
Ondernemingsraad	653	1.650	1.650	0
Opleidingskosten, incl. reiskosten	33.287	32.084	62.500	34.354
Bedrijfs hulpverlening	6.343	2.720	6.500	4.794
Reiskosten woon-werkverkeer	30.194	28.750	28.819	27.837
Inhuur externe bureaus	6.192	6.600	0	0
Overige	35.993	45.915	25.100	26.775
	167.296	193.105	158.704	128.345
<i>Huur</i>				
Huur aan Rijksgebouwdienst	390.177	390.177	391.758	380.347
	390.177	390.177	391.758	380.347
<i>Huisvestingskosten</i>				
Onderhoud tuin	4.128	4.100	5.000	3.729
Onderhoud kantine	10.370	10.250	8.000	8.978
Zakelijke lasten	1.009	1.009	900	882
Gas	99.743	103.750	113.450	49.439
Electra	112.947	100.000	75.950	50.454
Water	969	1000	1.000	803
Schoonmaak	110.929	114.700	103.903	101.008
Beveiliging	24.000	26.639	21.355	20.525
	364.096	361.448	329.559	235.816
<i>Huisvestingskosten beheer en onderhoud</i>				
Onderhoud gebouw en installaties	870.259	928.014	425.125	733.842
Automatiserings- en licentiekosten	1.503	1.502	1.368	1.558
Assurantiekosten	26.873	26.450	25.504	24.386
Dotatie voorziening beheer en onderhoud	1.954.787	1.954.786	1.761.945	1.855.163
Onttrekking voorziening beheer en onderhoud	-1.441.549	-1.499.499	-988.955	-1.283.377
	1.411.873	1.411.253	1.224.987	1.331.572
<i>Organisatiekosten</i>				
Huur en onderhoud kantoor machines	16.940	16.579	14.616	13.752
Kantoorbenodigdheden	2.675	3.500	3.575	1.978
Telefoon- en portokosten	27.329	24.319	22.700	21.251
Automatiserings-, internet- en licentiekosten	168.181	179.679	159.148	144.237
Reisdeclaraties medewerkers	18.371	15.000	7.500	12.053
Representatiekosten	6.812	6.000	4.000	5.381
Kosten bestuur Zeeuws Archief	7.187	4.000	4.500	3.372
Assurantiekosten	11.212	11.000	9.680	10.343
Accountant	28.849	20.000	18.000	25.425
Overige inhuur externe bureaus	2.208	0	75.000	41.960
Cultuur historische activiteiten Middelburg	5.708	5.899	5.165	5.363
Bankkosten	1.781	2.000	1.900	1.987
Overige	8.398	8.976	12.126	7.849
	305.649	296.952	337.909	294.951

	Realisatie 2023	2e wijziging begroting 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
	€	€	€	€
<i>Rentelasten</i>				
25-jarige annuïteitenlening	10.139	10.139	10.139	13.810
	10.139	10.139	10.139	13.810
<i>Overige afschrijvingskosten</i>				
Kantoorinrichting	14.288	14.320	13.635	14.209
Kantine inrichting	1.502	2.148	1.295	2.584
Automatisering	44.880	45.710	45.014	44.786
Software	1.231	1.231	1.231	2.904
Diverse apparatuur	7.371	7.135	6.849	4.859
	69.271	70.544	68.023	69.341
<i>Doorbelaste salariskosten</i>	977.960	987.871	861.210	817.096
Totaal overzicht overhead	3.696.462	3.721.489	3.382.287	3.271.277
vennootschapsbelasting	0	0	1.000	5.707
Vennootschapsbelasting	0	0	1.000	5.707
Onvoorzien	0	0	10.000	0
Totaal saldo van baten en lasten	173.330	-151.275	-770.478	236.665
<i>Reserves</i>				
Dotatie aan algemene reserve	0	50.000	0	0
Dotatie aan bestemmingsreserve personeel	0	0	0	96.000
Dotatie aan bestemmingsreserve behoud	0	0	0	0
Dotatie aan bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering	170.995	170.995	0	0
Dotatie aan bestemmingsreserve bedrijfsvoering	0	0	0	0
Dotatie aan egalisatiereserve	0	0	0	0
Dotatie aan bestemmingsfonds huurbijdrage	0	0	0	0
Onttrekking algemene reserve	0	0	0	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve personeel	0	-80.000	-87.213	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve behoud	0	0	-98.304	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve programmagelden en digitalisering	0	-292.270	-423.461	0
Onttrekking aan bestemmingsreserve bedrijfsvoering	0	0	-75.000	0
Onttrekking egalisatiereserve ivm niet gecomp. huurverhoging	0	0	-86.500	0
Onttrekking aan bestemmingsfonds huurbijdrage	0	0	0	0
	170.995	-151.275	-770.478	96.000
Resultaat	2.335	0	0	140.665

NADERE TOELICHTING OP OVERZICHT BATEN EN LASTEN IN DE JAARREKENING

In deze toelichting wordt nader ingegaan op de verschillen tussen de realisatie 2023 en de 2^e wijziging begroting 2023.

Programma beheer

De lasten van het programma beheer zijn bij conserveren en restaureren lager omdat de ingehuurd uitzendkrachten minder uur gewerkt hebben dan begroot. Bij het e-Depot zijn de lasten lager omdat de kosten voor een ingehuurd trainee per 1 oktober verschoven zijn naar de salarislasteren. Daarnaast schuiven de lasten voor de verschillende werkzaamheden voor de verdere implementatie van het e-Depot en het ontwikkelen van nieuwe functionaliteiten door naar 2024.

Programma informatie en kennis

De lasten voor primair toegankelijk maken zijn lager omdat er minder grote werkopdrachten aan De Ree zijn opgedragen dan begroot. Voor wat betreft de lasten voor nader toegankelijk zijn er geen credits aangeschaft voor Transkribus en het inhuren van De Ree voor bepaalde bewerkingsacties op het gebied van beeld.

De lasten voor digitalisering zijn lager dan begroot omdat het aantal daadwerkelijk gemaakte scans lager was dan begroot.

De lasten voor dienstverleningsovereenkomsten zijn lager dan begroot door minder schoonmaakkosten op de locaties Zierikzee, Terneuzen en Vlissingen en minder ingekocht materiaal voor conservering en restauratie. Ook zijn er geen automatiseringskosten gemaakt.

De opbrengsten voor zakelijke dienstverlening zijn lager omdat materiële verzorging van een project naar 2024 is doorgeschoven.

Programma publieksbereik

De lasten voor de website zijn lager dan begroot door lagere kosten voor werkzaamheden aan de website zelf. De lasten voor externe communicatie zijn hoger dan begroot door extra aanschaf van promotiemiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn hoger dan begroot door eenmalige extra baten:

- In 2022 is overlegd met de belastinginspecteur over de optimalisatie van de BTW-positie. Dit heeft februari 2023 geresulteerd in toegezegde teruggaven over de jaren 2017 en 2019. In 2023 zijn ook de teruggaven over de jaren 2018, 2020, 2021 en 2022 berekend. Dit heeft geresulteerd in een teruggave van € 316.188,-, terwijl in de begroting rekening is gehouden met € 200.000,-
- Door de nieuwe afspraken met de belastinginspecteur over de BTW-positie is duidelijk geworden dat het Zeeuws Archief ongeveer 40% van de 21% betaalde BTW kan terugvorderen. In 2023 heeft dit geresulteerd in een bedrag van € 176.841,-. In de begroting was rekening gehouden met een lager percentage en een lager bedrag nl. € 129.567,-

Daarnaast zijn de rentebaten ongeveer € 10.000 hoger dan begroot. Vorig jaar ontving het Zeeuws Archief over heel 2022 € 16.829 rente en in 2023 € 189.853.

Overige personeelskosten

De overige personeelskosten zijn lager dan begroot omdat er geen dotatie aan de voorziening verlofsparen gedaan hoeft te worden omdat het saldo van de voorziening voldoende is voor het aantal verlofspaaruren dat daadwerkelijk is gespaard tot en met 31 december 2023. Verder liep de uitbetaling van een bovenwettelijke uitkering eerder af dan begroot. Daarnaast zijn de overige

personeelskosten lager dan begroot omdat het werven van personeel via een bepaald bedrijf niet plaats heeft gevonden.

Salarislasten

Ten opzichte van de 2^e wijziging begroting zijn de totale salarislasten ongeveer € 50.000,- lager dan begroot. Dit komt met name door medewerkers die uit dienst zijn gegaan en niet direct vervangen konden worden.

De totale salarislasten bedragen in 2023 € 3.961.102,-. Deze zijn verdeeld over de drie programma's en over overhead. Begroot was een bedrag van € 4.006.591,-.

WET NORMERING TOPINKOMEN

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector in werking getreden. Bij het Zeeuws Archief is voor de topfunctionaris en overige medewerkers geen sprake van een overschrijding van de grensbedragen. Hetzelfde geldt voor de leden van het algemeen en dagelijks bestuur:

naam	functie	beloning plus	beloningen	Totaal	Individueel	beloning plus	beloningen	Totaal
		belastbare onkostenvergoeding	betalbaar op termijn*	2023	toepasselijke bezoldigingsmaximum	belastbare onkostenvergoeding	betalbaar op termijn*	2022
		2023	2023	2023	2023	2022	2022	2022
R. Schonis	lid AB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 22.300	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E. Smit	lid AB en DB							
M.M.D. Vermue	lid AB	2.102	n.v.t.	n.v.t.	€ 22.300	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Schouwenaar	lid AB en DB	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 22.300	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
F.W. Weisglas	lid AB	€ 2.589	n.v.t.	€ 2.589	€ 22.300	€ 1.428	n.v.t.	€ 1.428
A. J. Koppejan	voorzitter AB en DB	€ 3.706	n.v.t.	€ 3.706	€ 33.450	€ 1.944	n.v.t.	€ 1.944
J.L. Kool Blokland	directeur	€ 166.558	€ 23.442	€ 189.999	€ 223.000	€ 117.020	€ 23.012	€ 140.032

*Betreft werkgeversdeel pensioenvoorziening

De duur en omvang van het dienstverband van de directeur was van 1-1-2023 t/m 31-12-2023 o.b.v. 1,0 fte.

VERANTWOORDELIJKHEID DAGELIJKS BESTUUR

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen.

Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en financiële verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 11 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 239.458.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

VASTSTELLING VAN DE JAARREKENING

Deze jaarrekening is opgesteld door het dagelijks bestuur van het Zeeuws Archief en wordt vergezeld van een verklaring omtrent getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven door een accountant als bedoeld in artikel 393 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het dagelijks bestuur van het Zeeuws Archief heeft de jaarverantwoording tijdens de vergadering 15 april 2024 behandeld en naar de partners van de regeling gestuurd.

RESULTAATBESTEMMING

Regeling resultaatbestemming

Artikel 22 van de gemeenschappelijke regeling van het Zeeuws Archief bepaalt dat een batig saldo kan worden bestemd voor vorming of toevoeging aan de reserve. De hoogte van deze reserve wordt bepaald door het algemeen bestuur, gehoord de raden van de gemeenten en de minister. Voor zover een batig saldo niet wordt aangewend voor de reserve wordt het saldo naar rato van de jaarlijkse bijdragen uitgekeerd aan de gemeenten en de minister. In de gewijzigde regeling 'Zeeuws Archief' staat in artikel 22 lid 1 dat de reserve in enig jaar niet meer bedraagt dan tien procent van de gezamenlijke bijdragen en in artikel 22 lid 3 dat het negatief eigen vermogen in enig jaar niet meer bedraagt dan vijf procent van de gezamenlijke bijdragen van de minister en de gemeenten van dat jaar.

Voorstel bestemming van het resultaat 2023

Gezien het behaalde resultaat vóór bestemming stelt het dagelijks bestuur voor niet te onttrekken aan de bestemmingsreserve personeel en de bestemmingsreserve programmagelden, zoals was opgenomen in de 2^e wijziging begroting 2023. Evenmin wordt gedoteerd aan de algemene reserve, zoals was opgenomen in de 2^e wijziging begroting 2023.

Het dagelijks bestuur stelt voor het positieve saldo van € 2.335,- als volgt te verdelen:

- Toevoegen aan de algemene reserve een bedrag van € 2.335,-

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 alsmede van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2023;
2. de balans per 31 december 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het algemeen bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 11 december 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)⁴⁰, de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 78.109. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023 .

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 1.465 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het algemeen bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordening 'controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie', opgenomen bepalingen, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het algemeen bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 11 december 2023, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Goes, 18 april 2024

Moore DRV

ValidSigned door Michel Baas

op 18-04-2024

M. Baas MSc RA

SPECIFICATIE MATERIËLE VASTE ACTIVA

	aanschaf- waarde	investeringen	afboeking volledige afschrijving	aanschaf- waarde	afschrijvings %	cumulatieve afschrijving	afschrijving	afboeking volledige afschrijving	cumulatieve afschrijving	boekwaarde	boekwaarde
	1-1-2023	2023	2023	31-12-2023		1-1-2023	2023	2023	31-12-2023	1-1-2023	31-12-2023
Materiële vaste activa											
Inrichting kantoor	€ 151.618	€ 4.619	€ -901	€ 155.336	10	€ 50.777	€ 15.035	€ -901	€ 64.910	€ 100.841	€ 90.426
Depotinrichting	€ 1.017.484			€ 1.017.484	4	€ 920.453	€ 40.699	€ -	€ 961.150	€ 97.031	€ 56.334
Apparatuur diversen	€ 35.676	€ 3.003		€ 38.679	20	€ 6.317	€ 7.646	€ -	€ 13.964	€ 29.359	€ 24.715
Inrichting restauratie en behoud	€ 7.050			€ 7.050	10	€ 2.174	€ 705	€ -	€ 2.879	€ 4.876	€ 4.171
Apparatuur studiezaal en kantoor	€ 41.408			€ 41.408	20	€ 17.722	€ 8.282	€ -	€ 26.004	€ 23.686	€ 15.404
Inrichting kantine	€ 15.881		€ -3.087	€ 12.794	10	€ 5.555	€ 2.148	€ -3.087	€ 4.616	€ 10.326	€ 8.178
Inrichting studiezaal	€ 29.605	€ 71.687		€ 101.292	10	€ 7.924	€ 6.204	€ -	€ 14.128	€ 21.681	€ 87.164
Expositieruimte	€ -	€ 87.833		€ 87.833	10	€ -	€ 4.391	€ -	€ 4.391	€ -	€ 83.442
Apparatuur restauratie en behoud	€ 12.795	€ 2.529		€ 15.324	10	€ 8.229	€ 1.302	€ -	€ 9.531	€ 4.566	€ 5.793
Hardware 5 jaar	€ 316.506	€ 19.495	€ -79.475	€ 256.527	20	€ 198.410	€ 48.339	€ -79.475	€ 167.274	€ 118.096	€ 89.253
Software 5 jaar	€ 116.674	€ 30.398	€ -13.725	€ 133.346	20	€ 76.850	€ 18.778	€ -13.725	€ 81.903	€ 39.824	€ 51.444
Totaal materiële vaste activa	€ 1.744.697	€ 219.564	€ -97.188	€ 1.867.073		€ 1.294.410	€ 153.529	€ -97.188	€ 1.350.748	€ 450.287	€ 516.325

